

Zambia

Nieuwsbrief

Kwartaalblad van de Stichting Werkgroep Zambia nr. 121 maart 2008

Voorwoord

Mede dankzij de bijdrage van enkele toegewijde nieuwe redacteurs is het gelukt om publicatie van de Zambia Nieuwsbrief voorlopig voort te zetten. Zo goed als alle thema's komen weer aan bod. De redacteurs komen uit de anonimiteit, want bij elke bijdrage staat nu de auteur.

Bij politiek krijgt vooral de grondwetgevende vergadering aandacht. De hoge dagvergoedingen worden vanuit de kerken scherp bekritiseerd en de boycot vanuit de kerken en de oppositie duurt voort.

Het zal niet verbazen dat de economie nog steeds in de lift zit, ondanks voortgaande energieproblemen. Zo zat heel Zambia in januari een nachtje in het donker vanwege capaciteitsgebrek tijdens herstelwerkzaamheden bij enkele krachtcentrales. Enkele nieuw geplande centrales zouden vooral stroom aan het buitenland gaan leveren. Er wordt ook nagedacht over uranium als energiebron, nu in de nieuwe Lumwana mijn naast koper uranium is gevonden.

In deze Nieuwsbrief een hele pagina over de overstromingen van januari. Heel Zambia had overlast van de zware regenval, maar het zuiden werd het ergst getroffen. Daar verloren mensen huis en vee en vielen enkele doden te betreuren. Of

de landbouwopbrengsten van de overstromingen te lijden zullen hebben is niet gezegd. De oogst van vorig jaar was prima, ondanks de overstromingen van toen.

De pagina over sanitatie en drinkwatervoorziening laat zien dat het de Zambiaanse regering ernst is om de situatie te verbeteren. Een Chinese onderneming werkt op de Copperbelt met de uitvoering van projecten op dit gebied. Lusaka ontving een Chinese donatie van \$20 mln voor verdere water- en sanitatiewerken. Daar werd onlangs ook het startschot gegeven voor de campagne 'Houd Zambia Schoon en Gezond'. Dit zal de sterk groeiende hotel- en toerismesector in het land als muziek in de oren klinken. De hotelindustrie juicht ook een nieuwe toerismewet toe, die de toeristenindustrie aan strengere regelgeving en toezicht gaat onderwerpen.

De zorg voor wezen en kwetsbare kinderen lijkt voldoende aandacht te krijgen. De weeshuizen schieten als paddestoelen uit de grond. Helaas worden er ook misstanden geconstateerd. Vrouwen blijven vechten voor hun rechten. Zo wordt er gewerkt aan een nieuwe wet die vrouwen moet beschermen tegen huiselijk geweld.

In de gezondheidssector is er nog steeds personeelstekort, maar het personeelsbehoudprogramma werpt vruchten af. Er keerden het afgelopen jaar 24 artsen en ook een aantal verpleegkundigen uit het buitenland terug.

De Nederlandse ondernemer in deze nieuwsbrief is Hans Sportel. Hij runt in Lusaka het autoverhuurbedrijf "Limo-Hire".

De NGO bijdrage komt van de Stichting Mukambi Community School, die op de Mukambi Safari Lodge bezig is het onderwijs aan het personeel en hun kinderen een stimulans te geven. Mukambi is trouwens vanaf 3 maart weer op tv.

Andere Nederlandse organisaties organiseren evenementen, gericht op Zambia; zie daarvoor de achterpagina, waar ook de oproep van het bestuur staat voor een "digitale" knipper en een webmaster. Voor uw donatie is de acceptgiro toegevoegd.

INHOUD

Politiek Binnenland	2
Economie	4
Mijnbouw	7
Energie	8
Transport	9
Landbouw	10
Water	12
Milieu	14
Toerisme	15
Onderwijs	16
Initiatieven: Mukambi	17
Kinderen	18
Vrouwen	19
Gezondheidszorg	20
Cultuur, Boulevard	22
Religie	23
Onderneming: Limo Hire	24
Gelezen	25
Sport	27
Werkgroep Zambia	28

Binnenlandse politiek

Binnenlandse politiek

Jan Kees van Donge

NCC members take oath

Ernest Sakala, de hoogste rechter van het land, heeft medio december 338 leden van de NCC (National Constitutional Conference, de grondwetgevende conferentie) ingezworen en dat zijn ze nog niet allemaal. De regering benadrukt sterk dat het NCC boven de partijen moet staan, omdat het bij een grondwetsherziening om een nationaal belang gaat. Sakala benadrukte bij de installatieceremonie dat ook de gezichtspunten van degenen die geen zitting wilden nemen in de NCC in de beraadslagingen betrokken moeten worden. De meeste leden van de oppositie hebben, ondanks eerdere protesten toch zitting genomen in het nieuwe orgaan. Sakwiba Sikota, de leider van de United Liberal Party (ULP), een afsplitsing van de UPND noemde de instelling van de NCC de grootste nationale prestatie van 2007. Let wel op het woord nationaal, hij noemde het niet een prestatie van de regering.

Hoge vergoedingen NCC bekritiseerd

De NCC lijkt niet op de National Constitutional Assembly zoals voorgesteld door de NGO gemeenschap (zoals besproken in vorige ZNB-afleveringen, zie ZNB120-2). De verontwaardiging in die kringen is daarom groot, met name vanwege de zeer ruime vergoeding van US\$ 330 per zittingsdag die aan de afgevaardigden gegeven wordt. Of om het in Zambiaanse kwachas te zeggen: de afgevaardigden krijgen K 500.000 per zittingsdag en een onkostenvergoeding van K 650.000 per dag. Ze krijgen daarnaast nog een transportvergoeding van K 100.000 per dag en K 300.000 voor degenen die van buiten Lusaka komen.

Leden van de NCC

Het is niet duidelijk of er sprake is van een evenwichtige samenstelling van de NCC. Afgaande op een artikel in "The Post" van Guy Scott en Given Lubinda in augustus is de samenstelling sterk in het voordeel van politici, terwijl het de bedoeling was om een nationale 'people driven' grondwet te maken. De volgende politici zijn lid van de NCC:

Parlementsleden:	158
Ambtsdragers binnen politieke partijen:	48
Gemeenteraadsleden:	73
Leden van het House of Chiefs:	18
Daarmee zijn 297 leden van de verwachte 472 leden tellende NCC politici.	

Iedere partij die tenminste een persoon in het parlement heeft mag zes bestuursleden van de partij meenemen. De United Liberal Party heeft bijvoorbeeld drie MPs en mag dus negen vertegenwoordigers naar de NCC sturen. Dat is veel als je het bijvoorbeeld met de vertegenwoordiging van de kerken vergelijkt. Elk van de drie samenwerkingsverbanden van kerken mag drie vertegenwoordigers sturen en ze hebben dus alles bij elkaar negen stemmen. Dat is evenveel als de ULP.

(<http://zambian-economist.blogspot.com> 27/08/07; 14/12/07 ; TZ 14; 31/12/07; 14/1/2008)

Het Patriotic Front en de NCC

Het Patriotic Front is de enige politieke partij die een boycot van de NCC heeft uitgeschreven. Maar Michael Sata, de leider van de PF, vond geen willig gehoor. Zeven-entwintig PF parlementariërs, zes PF burgemeesters en twee PF (districts) gemeenteraadsleden hebben toch zitting

genomen in de NCC. Drie andere PF parlementsleden hadden geregistreerd en een vergoeding van ZK 6.2 miljoen in ontvangst genomen. De dag daarna verklaarden ze echter spijt te hebben en ze beloofden het geld terug te storten. Peter Machungwa is de leider van deze ongehoorzame groep. Hij is een MP uit Luapula Province en kan gezien worden als leider van de vleugel in de PF die eerder uit de MMD stapte uit loyaliteit voor Chiluba.

Sata beschouwt de PF-leden van de NCC als lid van een organisatie die buiten het Patriotic Front staat. Zij hebben de discipline van Guy Scott, hun parlementaire leider, niet gevolgd. Hij verwacht dat deze groep onder leiding van Machungwa uit de partij zal stappen. Dat lijkt onwaarschijnlijk want dan moeten ze een dure tussentijdse verkiezing aangaan. Maar het lijkt wel twijfelachtig of zij een effectieve oppositie gaan voeren. De PF parlementariër voor Bahati sprak bijvoorbeeld zijn waardering voor de regering uit en besloot met: "whether we are PF, ULP, MMD or any political

Sata

party, we need to ensure this country to move forward".

Daar staat tegenover dat Sata een zaak wegens smaad begint tegen de PF MP voor Matero, Faustina Sinyangwe. Die betitelde Sata als een 'thug' (rauwdouwer) zonder leiderschapskwaliteiten, nadat Sinyangwe overvallen was door een groep (door Sata gesteunde?) PF-aanhangers.

Sata ready for power change

Ondertussen is er ook een opvolgingsstrijd losgebrand. Given Lubinda, een relatief jonge en goed opgeleide PF MP, gaf een persconferentie waarin hij interesse voor het leiderschap van het Patriotic Front bekend maakte. Sata verwelkomde dit en zei dat de PF een democratische partij is. Lubinda heeft geen zitting genomen in de NCC en is dus geen lid van een schaduwpartij-organisatie. (TZ14, 15, 18/1/08)

Weinig schot in rechtzaken Chiluba

Volgens een populair weblog van Zambianen in het Verenigd Koninkrijk is corruptie in Zambia het saaieste onderwerp van 2007 omdat er totaal geen schot zit in de rechtzaken rond Chiluba. Een van de beschuldigen, de politieke baas van Katanga, Moses Katumbi, zal niet verder vervolgd worden. Mike Mulongoti, de overheidswoordvoerder, zei het simpel: 'Dit is vanwege economische belangen. Zambia heeft de keuze om of de economie lam te leggen door conflicten met Congo of om te proberen met dit land in vrede te leven.' Katumbi heeft enkele keren de grenzen tussen Congo en Zambia dichtgegooid wat grote schade opleverde voor de mijnen.

Mutembo Nchito, de aanklager van de Task Force, heeft nu wel een afsluitend requisitoir gehouden in de strafzaken voor het hof van de magistraat in Lusaka. Mocht daar een veroordeling uit voortkomen dan is de weg vrij voor hoger beroep. Het kan dus nog wel een tijdje duren voordat er een definitieve veroordeling komt. Er kwamen geen nieuwe feiten naar voren: het verhaal is nu wel bekend.

Convict Chiluba, government urges Court

Spannender is wat gebeurt inzake de civiele zaken voor het Hoogerechtshof

Chiluba en zijn vrouw Regina in betere tijden

in Lusaka, hoewel daar ook geen nieuwe feiten naar voren komen. Daar wordt door de regering gevraagd om het vonnis dat in Londen geveld is in Zambia geldig te verklaren. De advocaten van Chiluba maken weer dezelfde bezwaren als die ze in Londen maakten. Zo gaat het om een dienstorder uit 1970 die het hoofd van de inlichtingendienst machtigt betalingen te doen uit naam van het staatsbelang. Die is in Londen ook al onder protest geproduceerd en dat werd dus herhaald in Lusaka. Het was wel opvallend dat Chiluba deze rechtszaak bijwoonde terwijl hij al lang niet meer verschijnt in de criminele zaken. Reden van zijn verschijning is wellicht dat dit vonnis het mogelijk zou maken hem financieel kaal te plukken

De rechtszaak tegen Regina, de echtgenote van Chiluba, is weer verdaagd omdat er problemen zijn gerezen tussen haar en haar advocaat. De aanklager protesteerde heftig, maar de rechter gaf geen krimp.

(<http://zambian-economist.blogspot.com> 29/12/07; abcnews.go.com 12/12/07; TZ21, 23/1/08)

Ambassade-nieuws

Vanuit de Ambassade via Ben Schulte

EPA: Zambia opent grenzen voor EU niet

Zambia heeft het interim-akkoord over de Economic Partnership Agreement (EPA) met de EU getekend. Daarbij zou Zambia dus niet uit de maat lopen en uiteindelijk haar grenzen openstellen voor een groot van de goederen uit Europa. Maar dat laatste is niet waar. Zambia heeft als enig Afrikaans land niet de paragraaf over markttoegang getekend. Het betekent dat de Zambiaanse regering niets hoeft uit te leggen aan de bevolking. Zambia's handelsregime met de EU blijft dus het Everything But Arms (EBA): tarief- en quotavrije toegang tot de EU markt voor alle producten (behalve wapens) en vanaf september 2009 ook suiker."

Henny Gerner, Eerste Ambassade-secretaris, Private Sectorontwikkeling Lusaka. (Eind januari 2008)

De ambassadeur op bezoek in Macha 2007

Nieuwe Ambassadeur

Vanaf augustus aanstaande verwisselen de huidige ambassadeur, Eddy Middeldorp, en een van de vijf Inspecteurs van de Buitenlandse Dienst (ISB), Harry Molenaar, van plek. Het is gebruikelijk bij diplomatieke functies om elke drie tot vier jaar van functie en/of standplaats te wisselen.

In een volgend nummer komt waarschijnlijk een terugblik van de huidige ambassadeur en een vooruitblik van de volgende.

(bron: directe correspondentie met de ambassadeur, 4/1/08)

Economie

Martine Koopman

Blijvend sterke groei Zambiaanse economie

Het blijft goed gaan met de Zambiaanse economie. De wereldbank heeft Zambia opgenomen in een lijst met aantrekkelijke landen om in te investeren. De Zambiaanse economie groeide in 2007 met 7% en in de afgelopen vijf jaar steeds met meer dan 5%. Voor 2008 verwacht de Wereldbank een groei van 6,4%. Investerings nemen nog steeds toe, ondanks het wereldwijd verslechterende investeringsklimaat als gevolg van de kredietcrisis. De groei is volgens de Economics Association of Zambia (EAZ) komend jaar 36.000 nieuwe banen gecreëerd in de formele sector, mede door toename van binnenlandse bestedingen, macrostabiliteit en dalende inflatiecijfers.

Zambiaanse kopermijn

In november was de inflatie op jaarbasis zelfs gedaald tot onder de 9%. Het doel voor 2008 is de inflatie niet boven de 7% te laten stijgen. Zambia heeft in 2007 ook voor het eerst een handelsoverschot. Geraffineerd koper is nog steeds het belangrijkste exportproduct, machines en transportmiddelen zijn de belangrijkste importproducten. Door een verbeterde toegang tot kapitaal kunnen bedrijven

verder groeien en zijn ze in staat meer mensen in dienst te nemen. Hierdoor neemt niet alleen de formele economie toe, maar ook de informele. De EAZ waarschuwt wel dat dit effect pas in 2010 in de totale economie merkbaar zal zijn, omdat een toenemend inkomen in de formele sector (vooral van de top- en midden-inkomens) maar langzaam doordruppelt naar de lagere regionen. Voor de medewerkers van de Mopani mijnen zal dit effect sneller merkbaar zijn: zij krijgen per 1 januari een loonsverhoging van 15%. Ook voor de meeste andere Zambianen is er op korte termijn een koopkrachtverhoging te verwachten. Het ministerie van Financiën heeft een aantal maatregelen genomen waardoor de mensen in totaal € 181 mln minder belasting hoeven te betalen vooral door een verlaging van de BTW tarieven.

President Mwanawasa heeft eind 2007 verschillende Europese landen bezocht om meer directe investeringen te verkrijgen. In 2007 ontving Zambia US\$ 2,5 mld aan buitenlandse directe investeringen in de mijnbouw, toerisme, energie en in de productiesector.

Kapitaalgroei MKB door dalende rente

De binnenlandse kapitaalmarkt is ook verbeterd door een dalende (maar naar Europese begrippen nog steeds zeer hoge) rente, die over 2007 gemiddeld 17% bedroeg. De rente op staatsobligaties is gedaald naar 11%, nog maar net boven de huidige inflatie die net onder de 10% ligt. Voornamelijk voor het Midden en KleinBedrijf midden- en kleinbedrijf (MKB) is de markt verbeterd, doordat een tweetal banken zich speciaal op deze sector zijn gaan richten. Niet zonder succes, want de bankensector zelf is mede hierdoor het afgelopen jaar ook sterk gegroeid.

President Mwanawasa tijdens een toespraak voor SADC

EU kwaliteitseisen bemoedigen Zambiaanse export

Tijdens de EU-Afrika top in Lissabon heeft president Mwanawasa, die als voorzitter van de SADC aanwezig was, aangegeven dat non-tarief barrières samen met landbouwsubsidies export naar de EU moeilijk maken.

Zambia loopt per jaar US\$ 150 mln aan rundvleesexport mis door de zeer hoge Europese hygiënecriteria die hoge investeringen vergen. Dit bedrag ligt in de buurt van de totale jaarlijkse Europese hulp die het land ontvangt. Zambiaans rundvlees wordt door Europese toeristen zonder enig probleem gegeten, maar het voldoet niet volledig aan de EU-normen. Dit staat de Zambiaanse export in het algemeen in de weg. Er kan vaak niet tegen een constante kwaliteit worden geleverd. Daarom heeft de Zambiaanse regering een project gestart dat de kwaliteit van Zambiaanse exportproducten en diensten naar internationale standaarden moet tillen. Dit wordt gedaan in samenwerking met het *European Union Development Fund* (EUDF) en de *UN Industrial Development Organisation* (UNIDA). Het *Zambian Board of Standards* (ZABS) kan hierdoor uitrusting aanschaffen en een programma starten om de kwaliteit van producten te meten en te verbeteren. Het programma richt zich in eerste instantie op de exportsector. ZABS heeft tot nu toe al meer dan 500 normen gepubliceerd om producenten te ondersteunen om aan de internationale standaarden te voldoen. Sommige standaarden zijn verplicht, ook voor importproducten, waardoor de import van sub-standaard producten kan worden gestopt (in het bijzonder uit China). Het uiteindelijke doel is dat alle producten en diensten op een hoger kwaliteitspeil komen, zodat Zambia zijn concurrentiepositie kan verbeteren.

Landen binnen COMESA

Handelsbelemmeringen

De *Common Market for Eastern and Southern Africa* (COMESA) wijst erop dat Zambia nog meer kan doen om het aandeel in de markt waarin het opereert te vergroten. De Zambiaanse thuismarkt is klein en het zou daarom meer regionaal moeten gaan denken om een grotere thuismarkt te kunnen creëren. Hierdoor kan Zambia op termijn beter internationaal concurreren. Tussen COMESA-landen bestaan nog steeds forse handelsbarrières, zoals verschil in belastingtarieven, ingewikkelde procedures voor export en lange procedures om een bedrijf te kunnen starten. De Zambiaanse regering zou hier verder een bijdrage aan kunnen leveren door een nog vrijer, simpeler en transparanter investeringsbeleid te voeren.

De EU geeft COMESA een bedrag van € 78 mln om de integratie tussen landen te verbeteren en te stimuleren. Door verdergaande regionale integratie wordt de concurrentiepositie van COMESA-landen beter als gevolg van een grotere thuismarkt en een hoger handelspeil. Van dit geld kunnen ook tijdelijke negatieve effecten zoals lagere overheidsinkomsten (als gevolg van verlaagde tarieven van inkomstheffingen) bestreden worden. COMESA is verantwoordelijk voor 11,2% van de export (november 2007).

De SADC, ontwikkelingsgemeenschap van zuidelijk Afrika, is nog steeds de

leidende handelspartner met een aandeel van 24,4 % (november 2007) in de export. Zuid-Afrika blijft voor Zambia de belangrijkste handelspartner, zowel voor import als export.

Gele kaart voor transnationaal verkeer

COMESA wil ook innovatie stimuleren om de concurrentiepositie in de regio te verbeteren. Een goed voorbeeld is het "gele kaart"-systeem waardoor

auto's eenvoudiger tussen landen kunnen rijden, doordat ze niet meer per land een verzekering nodig hebben, maar alleen in het land van herkomst verzekerd moeten zijn. Dit lijkt een simpele maatregel, maar het bleek tot voor kort onmogelijk in te voeren. De kaart gaat gelden van Soedan tot Zimbabwe en van DR Congo tot Djibouti. Het verlaagt de transportkosten over de weg, wat zeer noodzakelijk is voor Zambia dat door buurlanden is omsloten en geen directe toegang heeft tot zeehavens. Door lange afstanden is transport tijdrovend en dit kost het bedrijfsleven veel geld. Ook gaat er nogal wat tijd verloren bij het oversteken van grenzen. De grensoversteek naar Zimbabwe is in deze berucht.

De regering probeert hier wat aan te doen door met Zimbabwe een overeenkomst te sluiten om tot een "One stop Border Post" te komen.

lange wachtrijen bij Zambiaanse grensovergang

Epa nadelig voor kleine boeren?

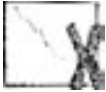
Het *Civil Society Trade Network of Zambia* (CSTNZ) heeft gewaarschuwd voor een aantal maatregelen die handelsbelemmeringen beogen te verminderen. Deze zouden een averechte werking hebben op de allerarmsten. Het kan zelfs leiden tot voedselonzeekerheid bij kleine boeren, bijvoorbeeld als gevolg van het nieuwe Economic Partner Agreement (EPA) waardoor Europese boeren hun producten in Zambia kunnen verkopen tegen een prijs waarvoor kleine boeren, door de beperkte productieschaal, niet kunnen leveren.

MKB Management programma gelanceerd

De *Zambian Association of Chambers of Commerce & Industry* (ZACCI) lanceert een toolkit voor het midden- en kleinbedrijf (MKB) bestaande uit studiemateriaal over ondernemerschap, planning binnen een onderneming, financieel management, leiderschap, sales en marketing en human resource management. Zambiaanse MKB-ondernemingen zouden de motor van verdere ontwikkeling moeten zijn, maar missen vaak capaciteit om verder te groeien. De toolkit moet deze ontwikkeling verder stimuleren. De *Economics Association of Zambia* (EAZ) start een campagne die tot doel heeft de basis van economische kennis in het algemeen te vergroten. De campagne wordt uitgevoerd in samenwerking met de Universiteit van Zambia (UNZA) en met de Bank of Zambia (BAZ).

Het energie probleem

Als gevolg van een 15 uur durende stroomstoring (in sommige gevallen zelfs rond de 36 uur!) was het op 19 januari in heel Zambia donker. ZESCO, het Zambiaanse energiebedrijf, verwacht een toename van energie-export van 28% als gevolg van een sterke regionale groei. Daarnaast neemt ook in Zambia zelf de vraag naar energie steeds

verder toe, al gaat dit meer geleidelijk. ZESCO kan na een onderhoudsbeurt van een energiecentrale weliswaar weer tegen maximale capaciteit leveren, maar dat is onvoldoende om aan de sterk gestegen vraag te voldoen.

Een echte mobiele telefoon

Het Copperbelt energiebedrijf (CEC) wil ook verder investeren in energiecentrales. Een alternatieve bron van energie zou uranium kunnen zijn, omdat in de Lumwana mijn naast koper ook uranium in de grond zit. De nucleaire optie is echter meer voor de lange termijn. De toegenomen vraag van de mijnbouw zal op korte termijn ten koste kunnen gaan van andere sectoren. De nieuwe waterkrachtcentrales die in aanbouw zijn, zijn er vooral op gericht om meer energie te kunnen exporteren. Dit mag niet ten koste gaan van binnenlandse consumenten, die indirect export zouden subsidiëren, maar zelf in toenemende mate last krijgen van "load shedding", het tijdelijk niet leveren van elektriciteit in bepaalde wijken.

Waardestijging onroerend goed Lusaka

In Lusaka is de waarde van huizen eind 2007 gemiddeld vier keer zo hoog geworden, doordat de gemeente voor het eerst sinds 1995 een nieuwe waardebeoordeling (vergelijkbaar met onze WOZ waarde) heeft uitgevoerd. Hierdoor moeten huiseigenaren fors meer gaan betalen. Volgens de minister van Local Government and Housing, Sylvia Masebo, zouden gemeentes deze waardebeoordeling vaker moeten uitvoeren om zulke schokken beter te kunnen verwerken.

Mobiele telefonie

De Zambiaanse markt voor mobiele telefonie is vergelijkbaar met die van een gemiddelde Europese stad.

Toch lijken de Zambiaanse mobiele telefoon-aanbieders het aantal abonnees moeilijk aan te kunnen, terwijl er in Europese steden met een veel grotere klantendichtheid, geen sprake is van overbezetting van het netwerk. Dit komt omdat de verschillende aanbieders geen geld hebben voor grote investeringen, zodat zij steeds maar kleine uitbreidingsinvesteringen doen. Om de dienstverlening in betere banen te leiden wordt er via de *Information Communication Technology* (ICT) wet, meer transparantie geëist en beter toezicht geregeld.

Copperbelt Energy Company naar de beurs

Het Copperbelt Energiebedrijf (CEC) is in december op de Lusaka Stock Exchange genoteerd. Dit is het 17e bedrijf dat op de beurs van Lusaka is genoteerd en het eerste energiebedrijf. Er zullen 1 miljard aandelen worden uitgebracht.

Meer koeriersdiensten in Zambia

Door een toename van het aantal koeriersdiensten is een prijzenoorlog ontstaan. Fedex heeft bijvoorbeeld zijn tarieven rond de kerstdagen met 20% verlaagd. Hierdoor zijn de volumes substantieel toegenomen, maar ging de omzet over 2007 door de toegenomen concurrentie omlaag. Fedex verloor ondanks de prijsverlaging marktaandeel aan *Post Courier* in *partnership* met *Zambian Airways*.

Constructieproject

Lusaka Stock Exchange

De aandelenbeurs van Lusaka is in 2007 met 38% gegroeid, van een marktkapitalisatie van € 2,36 mln naar € 3,27 mln. Het was een van de best presterende beurzen in de regio. Grootste fonds is Zambeef met een omzet van € 6,36 miljoen in 2007.

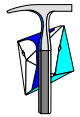
Scirocco

Scirocco gaat door de grote vraag naar cement sterk investeren in de uitbreiding van de cementfabriek in Lusaka, waardoor de productie kan verdrievoudigen. De vraag naar cement is zeer groot door het grote aantal constructieprojecten in verschillende delen van het land, zoals in Solwezi, maar ook in de hoofdstad Lusaka.

Fresh Pikt

Armoede op het platteland wordt niet alleen veroorzaakt door een slechte infrastructuur, een gebrek aan investeringen en technologische achterstand, maar zeker ook door een gebrek aan toegang tot de markt waar kleine boeren hun overschotten kunnen verkopen. In Eastern Province worden op grote schaal pinda's verbouwd, in Luapula Province is een overschot aan cassave en in North-Western Province goede kwaliteit ananassen. Toch vinden deze producten zelden hun weg naar de markt. Daar brengt Fresh Pikt nu verandering in, door elke week 40 ton ananas uit Mwinilunga in Lusaka te verwerken. De ananassen zijn afkomstig van 1000 kleine boeren, die ook technische ondersteuning krijgen om hun productie verder te kunnen laten groeien. Een zusterbedrijf, *Choice Nuts Zambia Ltd*, gaat 2000 ton pinda's verwerken uit Eastern Province. Beide projecten werden mogelijk met behulp van de *Market Access, Trade and Enabling Policies Project* (MATEP), USAID en the *Zambia Agribusiness Technical Assistance Centre* (ZATAC)

(TZ,P: okt-dec07; TZ en P digitaal tot en met 8/2/2008) <http://allafrica.com>; <http://www.reliefweb.int/>; UN integrated Regional Information Network; www.GlobalVoices.com; <http://www.guardian.co.uk>; Budget 2008 toespraak door de minister van financiën Ngindu Magande

Mijnbouw

Chris Cornelisse

Lumwana Mijn geeft hoop aan N-W-Province

De bouw van de Lumwana mijn 65 km ten westen van Solwezi vordert gestaag. De aanleg door Zesco van de benodigde hoogspanningskabels van Solwezi naar Lumwana is een eind onderweg en de overheid is gestart met de aanleg van de weg die Lumwana met Solwezi gaat verbinden. Het aantal arbeiders in de bouw bedraagt 3500, dat is 1000 man meer dan eerder werd geschat. Verwacht wordt dat de mijn, die de grootste kopermijn in Afrika moet worden, in 2008 in productie gaat. Gedurende de eerste 6 jaar verwacht eigenaar Equinox Minerals jaarlijks 169.000 ton koper te produceren.

Directeur Harry Michael van Lumwana Mining Co zei dat de geschiktheid van plaatselijke bevolking voor deelname aan het arbeidsproces beperkt lijkt door gebrek aan onderwijs en werkervaring. Wel zal er plaats zijn voor lager geschoolde arbeiders. Ook het plaatselijke bedrijfsleven zal worden bevorderd en gestimuleerd. En de levensstandaard zal verbeteren via terugsluizen van de belasting die de mijn nu reeds betaalt aan de overheid. Michael zei ook dat de kwaliteit van het grondwater en de lucht regelmatig zullen worden getest zodat negatieve effecten op de volksgezondheid en het milieu kunnen worden voorkomen.

(P 13/1/08, ST 21/10/07, TZ 30/10/07)

Aziatische investeringen in mijnbouw groeien

De Chinees/Indiase Buitenlandse Directe Investerings (FDI) liggen op koers met Zambia's streven naar ontwikkeling en de regering zal meer inkomsten verwerven

nadat de mijnbouwovereenkomsten in werking treden. Dit werd gemeld op een workshop van de Zambiaanse Vakbondencentrale. De kopermijnen van Chambishi en Konkola werden genoemd als de drijvende krachten van respectievelijk Chinese en Indiase investeringsinspanningen in de Zambiaanse mijnbouw. Door investering van US\$100 mln in het Project Westelijke Ertslaag Chambishi worden 1000 banen voor de plaatselijke bevolking gecreëerd.

Veel Zambianen waren echter niet tevreden over de toewijzing van grote werken aan buitenlandse aannemers in plaats van aan Zambiaanse. Ook wordt er minder geïnvesteerd in training van Zambiaanse werknemers. De Chinese en Indiase FDI hebben weliswaar de werkgelegenheid in hun bedrijven vergroot, maar de kwaliteit ervan is twijfelachtig. De meeste banen zijn tijdelijk, geven vaak onvoldoende inkomen, missen sociale bescherming en de bieden arbeidsomstandigheden die niet stroken met internationale arbeidsvoorwaarden.

Begin januari 2008 hebben 500 arbeiders in de Chambishi kopersmelter het werk neergelegd als protest tegen lagesalarissen en slechte arbeidsomstandigheden. Permanent Secretary Jennifer Musonda voor de Copperbelt stuurde ambtenaren naar Chambishi voor overleg met de arbeiders en het management. Zij riep op, eerst te onderhandelen en dan pas te staken. (TZ 31/10/07, 4/1/08)

Het concept van CEE

Chief Chizera van Mumfumbwe (North-Western Province) met zijn maatschappij Zamkor gaat samen met de Korea Hulpbronnen Corporatie koper en uranium exploreren en winnen. Dit is een praktisch voorbeeld van wat Citizens Economic Empowerment (CEE) beoogt. Het gaat om de bundeling van binnenlandse en buitenlandse investeringen in gezamenlijke doelstellingen. Chief Chizera is de eerste traditionele leider die een complete

mijnbouwlicentie heeft gekregen. Hiermee is een weg ingeslagen naar de inzet van kapitaal van Zambiaanse burgers in de mijnbouw, een sector die vanouds werd gedragen door buitenlandse kapitaal van overzeese mijnbouwconglomeraten. (TZ 16/11/07)

Richtlijnen voor uraniumwinning

De regering heeft richtlijnen opgesteld voor de winning van uranium. Deze zullen aan het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) ter advies worden voorgelegd. Opslag, veiligheid, beveiliging en transport moeten strikt worden gereguleerd.

Vorig jaar heeft Equinox Minerals uranium gevonden bij de Lumwana kopermijn in de North Western Province. OmegaCorp Limited heeft exploraties uitgevoerd in Siavonga in haar Kariba Uranium Project en Albidon Zambia heeft uranium gevonden bij Chirundu, beide in de Southern Province. (P 15/1/07)

Burgers winnen metalen

In buiten gebruik zijnde mijnschachten vindt illegale ertswinning plaats door Zambianen. Dit zijn veelal mensen die ooit mijnwerker zijn geweest. Zij doen dit

Nabij dit Kariba-meer is uranium gevonden

werk nu klandestien en onder onveilige omstandigheden.

Veel mensen zijn reeds bij dit werk omgekomen. Maar het levert wel inkomen op voor aardig wat mensen in mijnbouwgebieden. President Mwanawasa heeft een beroep gedaan op mijneigenaren om voormalige mijnwerkersbonden op kleine schaal mijnbouw te laten bedrijven. Deze mensen hebben kennis en ervaring als mijnwerker en hoogst waarschijnlijk zullen zij dit beroep ook bedrijfsmatig kunnen uitoefenen. De officiële mijnen kunnen dan toezicht houden op de veiligheidsnormen en het gewonnen erts van deze mijnwerkers opkopen.

(TZ 27/10/07)

Energie

Chris Cornelisse

Waterkrachtcentrale in de Kalungwishi

Olympic Milling heeft de inschrijving gewonnen voor de aanleg van een kleine waterkrachtcentrale in de Kalungwishi rivier in de Luapula Province. De centrale zal energie gaan leveren aan een aantal bedrijven ter plekke. Genoemd worden een palmoliefabriek en het Lwena boerderijencomplex, een project van 100.000 hectare waarop een suikerrietplantage wordt aangelegd. De suiker is bestemd voor de export en men verwacht dat hierdoor de welvaart van de regio sterk zal stijgen. Ook kleine mijnen en andere industrieën die zich naar verwachting in de toekomst in de provincie zullen vestigen, zullen van de elektriciteitscentrale kunnen profiteren.

(TZ 10/10/2007)

Oproep: zoek oplossing brandstoftekort

De parlementaire Commissie voor Energie, Milieu en Toerisme heeft de regering gevraagd een blijvende oplossing te zoeken voor de steeds terugkerende brandstoftekorten. De jaarlijks rond oktober terugkerende malaise tast het dagelijks leven en de economische ontwikkeling aan, aldus de commissie. Parlements lid Mukanga verweet de regering dat deze het fonds voor het bestrijden van brandstoftekorten, waaraan automobilisten K 153 per liter brandstof betalen, niet voor dat doel aanwendt maar het in plaats daarvan verspilt door met het fonds de brandstofprijzen weer te laten dalen. (TZ 2/11/2007)

PS sluit brandstofcrisis uit

In november werd er opnieuw een brandstoftekort voorzien in verband met het jaarlijkse onderhoud aan de Indeni olieraffinaderij. Permanent Secretary Peter Mumbwa verzekerde echter dat de

voorraden brandstof toereikend waren tot twee weken na de sluiting van de raffinaderij. Bovendien vond de regering via de Energiereguleringscommissie (ERB) de Oliemaatschappijen bereid geraffineerde olieproducten te importeren die voldoende waren voor november en december. Toen Indeni de productie op 1 december hervatte, kon het beginnen met de raffinage van de 60.000 ton olie die uit Dar es Salaam was gearriveerd. Tussen 15 en 18 december kwam nog eens 90.000 ton olie het land binnen. De daaruit verkregen brandstof is toereikend tot de derde week van februari 2008.

Aansluitend kondigde PS Mumbwa aan dat vijf internationale oliemaatschappijen een offerte hadden ingediend voor een tweejarig contract voor de levering van 1,4 miljoen ton ruwe olie aan Zambia. De eerste raffinageproducten zouden vanaf 14 februari 2008 beschikbaar zijn. Directeur Mushiba Nyamazana van de ERB kondigde aan dat de prijzen van olieproducten in november niet zullen stijgen. Dit is het gevolg van de regeringssubsidie op olieproducten verleend vanwege het economische belang van betaalbare brandstofprijzen.

(TZ 16,29/11/07, 14/12/07)

Zonnekooktoestel

Sunshine Solar Technology heeft een oplossing gevonden voor dure en schaarse energiebronnen als gas, elektriciteit en houtskool. Het bedrijf brengt een kooktoestel op de markt dat werkt op zonne-energie. Dit parabolische zonnekooktoestel zou de beste keuze zijn voor mensen met een laag inkomen en ideale oplossing als er geen elektriciteit beschikbaar is. Bij volle zon is het rendement van dit toestel 85%, zodat de kooktijd kort is. Behalve dat het zonnekooktoestel bespaart op andere

energiebronnen is het milieuvriendelijk, gemakkelijk in gebruik en draagbaar.

(P2/12/07)

Zesco trekt tarieven aan

Na de protesten tegen de verhoging van de elektriciteitstarieven eind november zijn deze herzien. De Energiereguleringscommissie (ERB) heeft de nieuwe Zesco tarieven goedgekeurd onder voorwaarde dat de stroomleverancier zijn prestaties verbetert. De tariefsverhogingen zijn voor 2008 vastgesteld op 27% voor huishoudens en 16 of 7% voor andere (groot-)verbuikers. Voor 2009 en 2010 zijn de genoemde tariefsverhogingen aanzienlijk lager. De goedkeuring van ERB werd gegeven onder voorwaarde dat Zesco adequate middelen toepast voor onderhoud van de installatie en apparatuur. Het bedrijf zal zich moeten houden aan afspraken over controle bij afnemers, reductie van uitval, lagere stafkosten en kortere wachttijden voor aansluitingen. De ERB verplicht Zesco binnen 60 dagen een plan in te dienen dat voorziet in een vermindering van stafkosten van de huidige 49% naar 30% in 2010. Ook moet Zesco vanaf 1 januari 2008 normale tarieven in rekening brengen voor zijn eigen stafleden. Secretaris van de Zambiaanse Consumentenbond (ZCA) Muyunda Ililonga benadrukte dat de ERB zijn goedkeuring van de tariefsverhogingen moet rechtvaardigen door ervoor te zorgen dat Zesco zich aan al de gestelde voorwaarden houdt en deze niet, zoals in het verleden, aan z'n laars lapt.

(TZ 22/11/07, TZ27,28/12/07)

Transport

Chris Cornelisse

Wegennet

Het Wegenontwikkelingsagentschap RDA dreigt het contract met de Turner Construction Agency te verbreken. Het bedrijf zou onder de maat presteren en heeft een deadline voor 30 september niet gehaald. Inzet was de verbetering van het wegennet in Chingola voor een bedrag van K 7 mld. De directie van het bedrijf pleit voor uitstel van de deadline tot december. (TZ 15/10/07)

Financiële hulp voor wegen Ndola en Kitwe

Japan schenkt Zambia K 25 mld voor de verbetering van het wegennet in Ndola en Kitwe, aldus Minister van Financiën Ng'andu Magande. Hij prees de Japanse regering voor het vertrouwen in Zambia's economische programma's. De Japanse ambassadeur zei dat de te verbeteren wegen een essentiële sociale, industriële en commerciële rol spelen voor transport van zowel mensen als goederen. (14/11/07)

Advies over wegebouw

Het Instituut van Weg- en Waterbouwkundigen in Zambia (EIZ) adviseert bij het ontwerpen van wegen en andere infrastructuur rekening te houden met de opwarming van de aarde. President Muya van EIZ noemde de wereldwijd voorkomende stortregens als oorzaak van beschadiging aan wegen en bruggen. Zo heeft de Southern Province, die normaal onder droogte lijdt, nu onverwacht te kampen met zware regenval en overstromingen. Dr. Muya, die ook hoofd van de afdeling Weg- en Waterbouw van De Universiteit van Zambia is, pleitte ervoor aan het Wegenontwikkelingsagentschap (RDA) fondsen ter beschikking te stellen om een Rapportcijfersysteem voor de wegeninfrastructuur op te stellen. Daarmee kan worden vastgesteld in welke gebieden de aanpak van de wegen prioriteit verdient. (TZ 3/1/08)

Onvoldoende financiën belemmeren wegwerkzaamheden

Het Wegenontwikkelingsagentschap RDA meldt ook dat de wegeninfrastructuur in het land in een deplorabele conditie verkeert. Verbetering vereist een kolossale hoeveelheid geld. In 2007 heeft de regering van de door het RDA voorgestelde budget van K 1400 mld slechts de helft besteed. Voor 2008 is eenzelfde bedrag nodig voor reparatiewerkzaamheden. Het RDA wijst erop dat een goed wegennet van kardinaal belang is voor de economische groei. Mijnbouw, toerisme en landbouw kunnen niet bloeien zonder goede verbindingen. (TZ 8/1/08)

Spoorwegen

Rehabilitatie van de Benguela Spoorlijn

De Zambiaanse ambassadeur in Angola, Marina N'singo heeft tijdens haar bezoek aan Angola's minister van Buitenlandse Zaken, Joao Miranda, gesproken over het herstel van de Benguela Spoorlijn (CFB). De spoorlijn zou een belangrijke rol kunnen spelen in het vervoer van koper, kobalt en goud uit het noordwesten van Zambia, omdat de route korter is dan die van de thans gebruikte spoorlijnen.

Ook president Mwanawasa pleit ervoor om de spoorlijn naar Lobito te doen herleven. Bij het bezoek van de Angolese ambassadeur herinnerde hij eraan dat de eens zo betrouwbare railverbinding ten gevolge van de Angolese burgeroorlog in onbruik is geraakt. Hij was blij dat de Angolese regering aan het herstel van de spoorlijn werkt.

(Angola Press Agency 17/10/07, TZ 17/10/07)

Verbetering spoorlijnen noodzakelijk

Sinds de concessie van Zambia's spoorwegen aan Railway System of Zambia (RSZ) is gegund, is er nog maar weinig te merken van verbeteringen. Een van de verwachtingen was het herstel van het traject van Chililabombwe

naar Livingstone, maar daar is weinig vooruitgang geboekt. Daarom heeft onderminister Dora Siliye van Handel en Industrie bij het RSZ aangedrongen de zaak anders aan te pakken. Sindsdien heeft het RSZ het aantal arbeidsplaatsen verminderd, evenals het aantal passagierstreinen tussen de Copperbelt en Lusaka. Met de hierdoor vrijkomende gelden moeten de spoorlijnen worden verbeterd. Helaas worden pogingen hiertoe gefrustreerd door vandalen die verrichte reparaties weer te niet doen door diefstal van spoorstaven. Dit is te betreuren (red. TZ), omdat het RSZ hierdoor de kans misloopt om te profiteren van het transport van de toenemende hoeveelheden koper en kobalt. Ook zou een efficiënt werkend spoor-wegennet de schade van zwaar transport aan wegen kunnen verminderen. (TZ 30/10/07)

Verkeersongelukken

"Brug" bij Choma

derde doodsoorzaak

Onderminister Mubika Mubika van Transport en Communicatie hekelt de toename van ongevallen met het openbaar vervoer. Na malaria en HIV/Aids zijn verkeersongevallen de derde belangrijkste doodsoorzaak in het land. Bij twee van de drie ongevallen zijn voertuigen van het openbaar vervoer betrokken. Mubika zei dit bij de opening van het trainingsprogramma van chauffeurs in het openbaar vervoer in Lusaka. De training wordt georganiseerd door de Zambiaanse Rijsschool en busmaatschappij CR Holdings. In samenwerking met het Verkeersveiligheid en Transport Agentschap is hiervoor een nationale syllabus voor de chauffeurstraining ontwikkeld.

(TZ 16/11/07)

Landbouw

Arie Glas

Problemen bij Fertiliser Support Programme

Dit seizoen is de hoeveelheid kunstmest uitgedeeld onder het Fertiliser Support Programme (FSP) kleiner dan vorig jaar. Het FSP was oorspronkelijk bedoeld als driejarig steunprogramma om kwetsbare boeren op gang te helpen en zelfvoorzienend te maken.

De boodschap van de regering is dat het FSP niet eeuwig voortduurt en goed gebruikt moet worden om een stevige economische basis onder landbouwbedrijfjes te leggen. Er zijn signalen dat kunstmest soms doorverkocht wordt, of dat het bij de verkeerde personen terecht komt.

Her en der te weinig kunstmest

Begin januari hebben 200 boeren geprotesteerd bij het kantoor van de minister van Landbouw in Northern Province, Chibombamilimo. Zij hadden nog geen kunstmest ontvangen. De vertraging is opgelopen omdat leveranciers nog niet door de overheid betaald waren. Zij weigeren kunstmest uit te delen zolang de regering geen geld heeft overgemaakt, wat de bedrijven overigens op flinke kritiek komt te staan. Ook in Lukulu in Western Province is de distributie van zaad en kunstmest

problematisch. In principe zijn twee maïsoogsten per jaar hier mogelijk, maar voor geen van beide is dit seizoen adequate input verstrekt. De bevolking raakt hierdoor gewend aan voedselhulp, terwijl het gebied zelf genoeg voedsel zou kunnen produceren.

Opslag van kunstmest over een langere periode is moeilijk en kan tot flinke verliezen lijden in de oude depots. Intussen dreigen gewassen in Northern Province her en der te lijden onder een gebrek aan voedingsstoffen.

Vanuit het zuiden roepen meteorologen van het Zambia Meteorological Department de overheid op vaart te maken met de distributie van kunstmest rond Kazungula en Livingstone, om gewassen die de hevige regenval overleefd hebben nu goed te doen groeien.

Onenigheid tussen ministeries van Landbouw en Financiën

Een woordenwisseling tussen de ministeries van Financiën en Nationale Planning en dat van Landbouw en Cooperaties, over bovenstaande kwestie, is eind december op scherp komen te staan. Financiën zegt het afgelopen jaar K 204 miljard uitgekeerd te hebben aan Landbouw. Hiermee zou de schuld aan kunstmestbedrijven als Omnia en Nyiombo makkelijk voldaan kunnen worden.

Indirect wordt er dus kritiek geleverd op het financiële beleid van het ministerie. *"If I may ask, how much money is needed to pay the suppliers of fertiliser?"* aldus minister Magande van Finance and National Planning. Omnia houdt de distributie van kunstmest tegen om de overheid te dwingen openstaande rekeningen te voldoen.

(TZ 19/11 28/12/07 P 14/12/07, 7, 10, 16/01/08)

Varkenspest in N-W-Province

In North-Western Province is African Swine Fever (Afrikaanse varkenspest, ASF) uitgebroken, een hoogst

besmettelijke ziekte die de belangrijkste bedreiging voor de Afrikaanse varkenshouderij vormt. Solwezi, Kasempa, Mufumbwe en Kabompo zijn getroffen.

De Europese Unie, die een paar varkens uitdeelde in het gebied, is hier tijdelijk mee gestopt nadat 21 van de 34 Europese varkens ook overleden.

Transport van varkens in het getroffen gebied is verboden. Boeren van wie de varkens geruimd moeten worden krijgen een vergoeding.

De EU ondersteunt de agrarische voorlichtingsdiensten in het betreffende gebied ook met 18 auto's en 160 motoren. Er zijn 160 voorlichters opgeleid, daarnaast worden onder andere kweekvisjes en pootmateriaal voor cassava uitgedeeld.

Voor wederopbouw na de overstromingen van 2006/2007 en vaccinatie van vee is door de EU K 10 mld beschikbaar gesteld. (P 21/12/07)

Delay to pay farmers means that progress is retarded

In een editorial in de Times of Zambia wordt de situatie rond de opkoop van voedsel door de Food Reserve Agency (FRA) aan de kaak gesteld. De FRA is de grootste aankoper van voedsel in het land geworden, met een uitgebreid netwerk om ook in afgelegen gebieden producten af te nemen. Private opkopers komen niet in de afgelegen gebieden, of betalen daar niet in cash maar bijvoorbeeld met tweedehands kleding. Het gevolg hiervan is dat de FRA de gaten die de private sector laat vallen is gaan dichten. De oorspronkelijke functie van de FRA was alleen maar het aanleggen van een strategische voedselreserve.

De FRA op haar beurt faalt regelmatig de boeren op tijd uit te betalen. Daardoor missen deze weer de middelen om voor het nieuwe seizoen zaad en andere materialen te kopen.

In Eastern Province zou de FRA dit jaar teveel maïs hebben opgekocht, waardoor in sommige dorpen nu honger heerst en voedselhulp nodig is.

Begrotingstekorten

De FRA heeft regelmatig tekorten op de begroting en moet dan bij de regering steun zoeken, een situatie waar president Mwanawasa vanaf wil. Om de kas te verstevigen is dit jaar maïs geëxporteerd naar andere landen. Samen met 250.000 ton maïs van vorig jaar, is er nu 600.000 ton maïs in opslag bij de FRA, een recordhoeveelheid. De oogst is afgelopen jaar goed geweest, en ook de opkoopregeling verliep relatief soepel. Problemen waren er wel voor O'Brian Han'gandu, manager van de FRA opslagplaats in Mazabuka. Bedreigd door woedende boeren, die wachten op hun geld, was hij ondergedoken. De boeren geloofden dat hij het geld in eigen zak heeft gestoken, maar Han'gandu ontkende en zei dat de FRA nog geen geld heeft gestuurd.

In Kalomo heeft de FRA een schuld van K 4 mld. Vanuit het gebied wordt wel maïs geëxporteerd naar Zimbabwe, Zuid-Afrika en Namibië. (TZ 3, 18, 31/12/07 P 07/01/08)

Vriendschappelijke banden: Saudi-Arabië

De regering van Saudi-Arabië heeft afgelopen december opnieuw een gift aan Zambia gedaan, ditmaal in de vorm van dadels. Vijftig ton werd officieel overhandigd, en nog meer vruchten waren al bij de Food Reserve Agency aangekomen. De ambassadeur van Saudi-Arabië prees de samenwerking tussen beide landen en de "goede economische politiek" van Zambia. (TZ 13/12/07)

Economisch nieuws

Het Zimbabwaanse Grain Marketing Board (GMB) heeft een contract van US\$ 2 mln getekend met de FRA, voor het opknappen van graansilo's in Zambia. Het won hiermee van Zambiaanse en Zuid-Afrikaanse bedrijven. GMB beheert veel silo's in Zimbabwe, en heeft daarmee de grootste opslagcapaciteit voor graan in sub-Sahara Afrika.

De pluimveesector heeft afgelopen jaar een resultaat behaald van K 350 mld, ver boven de verwachting. Per week worden 200.000 slachtkippen en 7.7 miljoen eieren geproduceerd, waarbij de doelstelling is het aantal vleeskuikens dit jaar te verdubbelen, aldus de *Poultry Association of Zambia* (PAZ). Er is nog genoeg groei te behalen: elke Zambiaan eet slechts drie eieren per maand, tegenover 23 per persoon in Zuid-Afrika.

Zambia Sugar Plc verwacht dit jaar een oogst van meer dan 300.000 ton suiker, tegenover 260.000 in het afgelopen seizoen. De oorzaak is een groter areaal en een betere opbrengst.

(The Herald, Harare, 7/12/07 P 03, 10/01/08)

Overig nieuws

De Tobacco Association of Zambia (TAZ) is door het landbouwministerie gesommeerd te stoppen met het verkopen van haar bezittingen. Onder andere een aandeel in de fabriek in Tombwe zou verkocht worden, maar hierbij profiteren alleen enkele grote commerciële bedrijven. De TAZ werd eraan herinnerd dat zij de belangen van kleinschalige boeren voor ogen moet houden.

Het Zambia Agricultural Research Institute (ZARI) heeft een onbekend aantal hectares katoen vernietigd in de Southern Province. Deze zogenaamde "ratoon cotton" is katoen waarvan de wortels na de oogst achtergelaten worden om nog eens te produceren. Het is verboden om dit te doen, maar sommige katoenbedrijven worden verdacht deze praktijken te steunen. Ziektes als de red- en American ball worm verspreiden zich makkelijk vanuit *ratoon cotton* naar

katoenvelden in de buurt en vormen een bedreiging voor de Zambiaanse katoenindustrie. Om onduidelijke redenen zijn alle landbouwvoorlichters vertrokken uit het gebied rond Mongu. De productie is hierdoor gedaald, maar boeren helpen elkaar nu zelf met tips en adviezen, aldus een zegsman.

Peter Sinyangwe, hoofd van de afdeling "Veterinary and Livestock Development" verklaarde dat er nauwelijks betrouwbare statistieken omtrent de landbouwsector beschikbaar zijn. De afgelopen twintig jaar is er geen goede landbouwtelling geweest, waardoor beleid altijd gebaseerd is op schattingen, bijvoorbeeld bij uitbraken van ziekte.

Het *Maureen Mwanawasa Community Initiative* (MMCI) begint dit jaar met een nieuw initiatief om de armste vrouwelijke bewoners van het land te ondersteunen. Gratis kunstmest, zaad en materialen worden verstrekt die gebruikt moeten worden op gemeenschappelijke akkers, zodat alle gezinnen in een gemeenschap kunnen profiteren. Vice-president Rupiah Banda roept NGO's op die in de agrarische sector werkzaam zijn, niet op eigen houtje te opereren. Ze moeten samenwerking met het ministerie zoeken "so that a forum, linkages and partnerships are established", aldus Banda. De minister verwees naar de uitdaging waarvoor de Zambiaanse landbouw staat: een bevolkingsgroei van 2.4 % en een groeiende vraag naar voedsel. (P 7, 15/12/07, 12/01/08 TZ 11, 27/12/07, 01/07/08)

Water

Overstromingen

Chris Cornelisse

Hulporganisaties: Nu voorbereiden op overstromingen

In november riepen hulporganisaties de Zambiaanse regering op om voorbereid te zijn op de mogelijk wijdverbreide overstromingen die voor dit regenseizoen werden voorspeld. Annie Ritavin, Zambia's programmaleider voor Oxfam in Zambia, zei dat alle nodige voorbereidingen waren getroffen. Oxfam voerde voor de belangrijkste risicogebieden een onderzoek uit naar de te verwachten humanitaire behoeften. Dit als onderdeel van de gezamenlijke inspanningen op het gebied van rampenvoorbereiding op nationaal niveau.

Vorig jaar werd Zambia ook geteisterd door stortregens, die een moeras maakten van 43 van de 73 districten en 1,5 miljoen mensen troffen. Oogsten, huizen, wegen en bruggen in de Southern, Western, North-Western, Copperbelt en Eastern Provinces werden weggespoeld en een aantal scholen moest voortijdig worden gesloten (Zie ook ZNB 117). Aneas Chuma, Zambiadirecteur van het Ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) riep de regering op haar waarschuwingssysteem te verbeteren en voorbereidende maatregelen te treffen in alle gebieden waar overstromingen zijn te verwachten. Chuma wees op de klimaatverandering waarvan de effecten zonder een intelligent waarschuwingssysteem verwoestend zouden kunnen zijn.

Dominiciano Mulenga, coördinator van de rampenbestrijding, zei dat de regering in alle 73 districten bezig is te onderzoeken welke gebieden kwetsbaar zijn en wie er gevaar lopen. Dit onderzoek zal naar verwachting zijn voltooid in december 2008. Intussen bereidde Mulenga zich voor op de regens. Er werden tenten en noodvoorraden gereed gemaakt, die rekening hielden met het ergste scenario.

De regering stortte ook meer geld in het noodfonds voor nationale rampenbestrijding.

(IRIN 28/11/07, TZ 11/12/07)

Overstromingen eisen mensenlevens

De voorspellingen zijn uitgekomen. In de maand januari teisterde zware regenval de Northern, Western en Eastern Province en ook Lusaka. Maar de Southern Province werd nog het zwaarst getroffen. In Monze kwamen 4 mensen om en een aantal gebieden werd afgesneden van de buitenwereld. Door de aanhoudende zware regenval leek het ergste nog te moeten komen.

De woordvoerder van het ministerie van Gezondheid, Canisius Banda, zei dat voorzorgsmaatregelen waren getroffen tegen uitbraak van ziekten, door alle medische posten van de nodige geneesmiddelen te voorzien. Ook heeft het ministerie drie miljoen muskietennetten gedistribueerd. Het districtsgezondheidsteam van Mazabuka deed een beroep op de regering om luchttransport mogelijk te maken naar het geïsoleerd geraakte Itebe gebied; 290 gezinnen werden dakloos en de kliniek kwam onder water te staan.

(IRIN, 3/1/08, TZ 16/1/08)

Siavonga en Maamba geïsoleerd

Siavonga en Maamba raakten afgesloten van de buitenwereld doordat stukken van de weg tussen Maamba en Batoka en tussen Lusitu en Siavonga wegspoelden. Ook de Katuheru-brug op de weg naar Chirundu spoelde gedeeltelijk weg. De schade zal worden hersteld door de firma China Henan, die momenteel aan de weg naar Chirundu werkt.

Het Rode Kruis in Zambia evalueerde de situatie in Maamba en Sinazongwe. De secretaris-generaal van het Rode Kruis

in Zambia, Charles Mushitu, zei op een persconferentie dat het Rode Kruis een budget heeft van K 3,1 mld voor 2008. Er werden 1000 tenten aangeschaft ter waarde van K 10 mln. Medische hulpgoederen werden met gecharterde vissersboten vanaf het Karibameer gedistribueerd naar medische posten op de oever die niet via de weg bereikbaar waren. (TZ 31/12/07, 2,3,8/1/08)

3000 dorpelingen dakloos

In Mazabuka District raakten 3000 dorpelingen hun huizen kwijt nadat de Magoye rivier buiten zijn oevers trad. Daarbij verdrong ook vee en werden maïsvelden verwoest. Een persoon kwam om het leven. De daklozen vonden tijdelijk onderdak in 5 scholen in Chitongo en Magoye. De Rampmanagement- en Bestrijdingseenheid (DMMU) stuurde tenten en voedsel voor de 117 gezinnen die in de scholen verbleven. Hierdoor kon het schooljaar zonder uitstel beginnen.

(TZ 1, 2, 8/1/08)

COWS grazing in a flooded area in nyimba district in eastern Province

Drinkwater en Sanitatie

Donatie China voor waterbedrijf Lusaka

Minister Sylvia Masebo van Lokaal Bestuur en Huisvesting heeft op een bijeenkomst van de "Make Zambia Clean and Healthy"-campagne onthuld dat China K 20 mld heeft gedoneerd voor de verbetering van watervoorziening en sanitatie in het Matero district in Lusaka. Ten gevolge van de groei van de bevolking en achterblijvende infrastructuur is het tijd voor actie. Mevrouw Masebo benadrukte dat hygiëne begint in het huishouden, en dat goede water- en sanitaire voorzieningen essentieel zijn. Nadat zij een ondiepe model-waterput had gedempt en een latrine had schoongemaakt, kondigde de minister aan dat K 60 mln zal worden besteed aan het dempen van 400 ondiepe waterputten ter voorkoming van uitbraak van ziekten. Het waterbedrijf van Lusaka gaat de waterproductiecapaciteit verhogen van 230.000 naar 340.000 m³. (TZ 2/11/07, 16/11/08)

Waterproject onder vuur

China Geo Contractors, die in de Central Province een watervoorziening- en sanitatieproject van US\$ 30 mln uitvoeren, dreigde in december bij monde van site-manager Gu Wei Hua de werkzaamheden op te schorten wanneer de regering niet voor het eind van de maand de K 7,6 mld betaald zou hebben die zij het bedrijf schuldig was. Gu zei tijdens het bezoek van minister van Central Province Ackimson Banda en andere regeringsofficials, dat 70% van het werk was voltooid maar dat hem nu de middelen ontbraken om de arbeiders te betalen en de nog benodigde materialen aan te schaffen. Banda en projectmanager Cledwin Mulambo beloofden bij het ministerie van Financiën te zullen blijven aandringen om de aannemer te betalen. Mulambo zei dat vorig jaar het ministerie van de gevraagde K 15 mld

slechts K 2 mld had vrijgegeven. Minister Banda deed een beroep op de aannemer het werk niet neer te leggen, gezien het grote belang van het project voor het welzijn van de bevolking. Van zijn kant uitte Gu Wei Hua zijn bezorgdheid over de mogelijke onrust die zou kunnen ontstaan als zijn bedrijf de salarissen van de werknemers niet voor de Kerst- en Nieuwjaarsvakantie zou kunnen betalen.

De regering werd mede onder druk gezet door de African Development Bank (ADB). Deze financiert 90% van het waterproject en besloot US\$ 2,6 mln in te houden op de betaling aan de Chinese uitvoerder. Reden te meer voor Site-manager Gu Wei Hua om te dreigen het werk op te schorten. Uiteindelijk betaalde de regering op 26 december K 1 mld van de verschuldigde K 7,6 mld, zodat China-Geo de lonen voor december aan de werknemers heeft kunnen betalen. Gu benadrukte het belang van een spoedige betaling van de resterende bijdragen voor de voortzetting van het project. (TZ 19/11/07, 13/12/07, 26/12/07)

Betere landelijke voorzieningen

Gebrek aan veilig drinkwater en sanitatie is een belangrijke oorzaak van armoede, vooral op het platteland. Het veroorzaakt ziekten, wat leidt tot hoge ziektekosten voor de gemeenschap. Bovendien besteden vrouwen en kinderen veel tijd en moeite aan watervoorziening en ziekenzorg. Dit beperkt de deelname aan productieve arbeid en scholing en benadeelt hun socio-economische vooruitgang.

In de strijd tegen de armoede heeft de regering een Nationaal Ruraal Watervoorziening- en Sanitatie-Programma (NRWSSP) ontwikkeld teneinde de Millennium Ontwikkelings Doelstellingen voor 2030 te halen.

Het NRWSSP werd op 28 november 2007 op het Mulungishi International Conference Centre gelanceerd door minister Sylvia Masebo van Lokaal Bestuur en Huisvesting. Hierbij

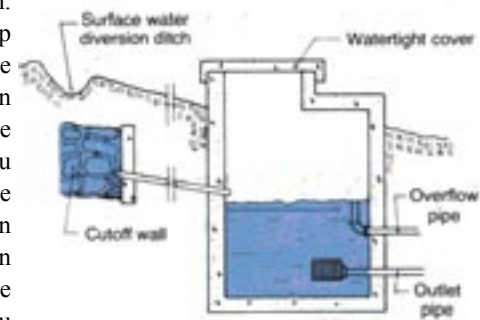

Figure 1a. Cut-away view of a concentrated spring.

schema Spring Protection Box

waren zowel parlementsleden als vertegenwoordigers van deelnemende partijen aanwezig, zoals Shiro Nabeya van het Japanse Internationale Samenwerkingsagentschap, vertegenwoordigers van de Ierse ambassade en de regionale teamleider voor het Watervoorziening- en Sanitatie-Programma, Wambui Gichuri. Het doel is de realisering van drinkwatervoorzieningen voor 75% en van sanitatie voor 60% van de plattelandsbevolking in 2030. (TZ 10/12/07)

Spring Technology oplossing voor vervuild oppervlaktewater

In een ambitieuze zoektocht naar schoon water hebben de bewoners van de dorpen Mushota, Chinombwe en Buyaka een nieuwe technologie omarmd: de Spring Protection Box. In streken met verontreinigde rivieren, meren en moerassen is dit een eenvoudige oplossing om water te zuiveren. De bronbeschermingsbak is goedkoop en vereist weinig vakkundigheid om aan te leggen. Deze technologie wordt op veel plaatsen in landelijke gebieden in Afrika gebruikt. In de genoemde dorpen heeft Alyssa Mooney, een vrijwilliger van Peace Corps, mensen getraind in het werken met de bronbeschermingsbak. Het gezuiverde water dat deze installaties leveren is een belangrijk wapen in de strijd tegen ziekten als cholera, dysenterie en bilharzia, die vooral heersen in het regenseizoen. (TZ 17/1/08)

Milieu

Chris Cornelisse

Zambia schoon en gezond

Met het motto "Houd Zambia schoon en gezond" gaat minister Sylvia Masebo actie gaan voeren. Ooit was Lusaka de tuinstad van Zambia, mooi, schoon, rustig en groen en werd Chingola uitgeroepen tot de schoonste stad van Zambia. Dit kwam door gezamenlijke inspanning van de overheid, de burgers en bedrijfsleven. Nu is de situatie heel anders. Alles oogt haveloos, overal ligt vuil. Mensen gooien hun afval achteloos neer en komen ermee weg. Winkelcentra zijn verworpen tot centra van vuilnishopen en het kan winkeliers niets schelen hoe schoon hun omgeving is. Cholera eist in Zambia elk regenseizoen mensenlevens zonder dat er veel aandacht aan oorzaak van de infectie wordt geschonken.

Minister Masebo gaat hiertegen optreden. Winkeliers verliezen hun vergunning wanneer zij hun winkels niet opknappen en de omgeving niet opruimen. Gemeentebesturen moeten deze richtlijnen handhaven. Doen zij dat onvoldoende, dan worden zij vervangen door meer plichtsetrouwe. Er worden vuilnisvaten gedistribueerd en centrale vuilstortplaatsen aangelegd, zowel in de stad als in de townships.

Deze campagne gaat hand in hand met de campagne die meer toeristen naar Zambia moet lokken. In januari heeft Konkola Copper Mines K 5,7mld gedoneerd om de campagne te steunen. Het bedrijf heeft de Tuin en Huis Competitie opgezet, met onder andere als doel het verwijderen van broedplaatsen van malariamuggen.

(TZ 11/10/07, 8/1/08)

Maatregelen nodig voor "zure" Zambezi

Het water van de Zambezi is sterk verzuurd en is ongeschikt voor menselijke consumptie. Dit heeft minister Kapita aan het parlement gerapporteerd.

Wetenschappers hebben dit geconcludeerd op grond van blaren en zweren die zij aantreffen bij vis uit de rivier. De symptomen zijn een gevolg van het zure karakter van het rivierwater. Het zure water zou hersen- en nierbeschadiging bij mensen kunnen veroorzaken. Prof. Kenny Samui van de UNZA, leider van het onderzoek, zei dat de zure bodem in het westen van Zambia en de grote watertoevoer van het vorige regenseizoen de oorzaak is. Door lage concentraties van calcium- en magnesium-verbindingen ontbreekt hiervan de neutraliserende werking.

Als tijdelijke oplossing zouden er neutraliserende stoffen aan het rivierwater kunnen worden toegevoegd. De regering zal eerst de buurlanden raadplegen alvorens tot actie over te gaan. (SciDev.Net 16/11/07)

Oproep aan de bevolking om bomen te planten

Op de klimaatconferentie in Bali heeft minister Michael Kaingu van Toerisme, Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen een nationale boomplantcampagne aangekondigd teneinde de klimaatverandering tegen te gaan. Hij zei dat het verminderen van ontbossing van belang is voor heel Afrika.

Daarnaast moet er volgens hem worden geïnvesteerd in programma's die de gevolgen van klimaatverandering, zowel waterschaarste als wateroverlast, kunnen opvangen. De regering heeft een beroep gedaan op ontwikkelde landen Zambia te helpen koolstofkredieten op te bouwen door middel van bossen en wildparken. Minister Kaingu waarschuwde dat klimaatverandering ook nadelige invloed kan hebben op het toerisme in Zambia, bijvoorbeeld door sterfte van wild ten gevolge van zowel droogte als overstromingen. (BuaNews, Tshwane, 12/12/07)

Drinkwater in Mufulira is verontreinigd

Ongeveer 800 inwoners van Mufulira zijn in ziekenhuizen behandeld aan buikklasten. Dit als gevolg van het drinken van verontreinigd kraanwater afkomstig van grondwater van de Mopani Kopermijnen (MCM). Hoofdamtenaar van Publieke werken Hamukoma van MCM noemde een defecte pomp in de looginstallatie op 520 meter diepte de oorzaak van de verontreiniging. Door onmiddellijk de toevoer van water naar de looginstallatie te stoppen werd verdere verontreiniging van het grondwater voorkomen.

Minister Mbakulima van de Copperbelt zei dat het water geanalyseerd en gecontroleerd zou worden. Intussen heeft hij een brandweerauto geregeld om de

drinkwatervoorziening Mufulira

inwoners van schoon drinkwater te voorzien. De politie heeft de omgeving van de ziekenhuizen afgesloten om bezorgde inwoners op afstand te houden. (TZ 4/1/08)

Deadline voor niet-afbreekbare verpakkingen

Bedrijven die wegwerpverpakking produceren moeten voor 31 januari een vergunning aanvragen wanneer zij niet-biologisch-afbreekbare verpakkingsmaterialen op de markt willen brengen. Dit heeft de Milieuraad van Zambia (ECZ) besloten. Het betreft voornamelijk frisdrankflessen, tetrapakken en plastic draagtassen. PR-hoofd Justine Mukosa van ECZ zei dat in het kader van het principe 'de producenten van wegwerpmaterialen verantwoordelijk zijn voor deze producten wanneer zij het einde van hun levenscyclus hebben bereikt. (P 15/1/08)

Toerisme

Marjo Spronk

Thieves Attack Tourists in Livingstone

Vier dieven hebben bij de Victoria Watervallen enkele Nederlandse toeristen aangevallen en beroofd. Jeroen Wittgen, een van de gedupeerden, vertelde dat ze vriendelijk werden benaderd en aangesproken en dat hen werd gewezen op al het indrukwekkende om hen heen, waarna de dieven kans zagen camera's, mobiele telefoons en geld ter waarde van K 800.000 en ZAR 600 te ontvreemden. Toen Wittgen de dieven achtervolgde en bijna inhaalde, sloegen ze hem met een stok.

Later werden een tas en credit cards in de buurt teruggevonden. De politie en een bewakingsbeambte van het Sun International Hotel hebben nog tevergeefs getracht de dieven te achterhalen. Er zijn meerdere incidenten geweest en men zoekt naar een manier om deze berovingen een halt toe te roepen.

(P 26/11/07)

Mpulungu Meer

K3bn North Tourism Fund to Boost Economy-Kaingu

Het toewijzen van K 3 mld voor toerisme-ontwikkeling in het noordelijk deel van Zambia zal een aanzet geven tot verdere groei van de economie, zei de minister van Toerisme, Michael Kaingu. Verder deed hij een oproep om flexibele leningen te verstrekken aan mensen die in de toeristensector willen investeren, met goedkopere en lange-termijn mogelijkheden om de leningen terug te betalen.

Het noorden van Zambia wordt gezien

als een potentieel toeristisch juweel vanwege zijn rijke flora en fauna. Het geld zal mede gebruikt worden voor de ontwikkeling van de infrastructuur en andere toeristische projecten. Kaingu zei tevens dat Nsumbu National Park bij Lake Tanganyika, uitgebreid zal worden met verschillende diersoorten. (P 25/10/07)

Zambia Elected Vice Chair for Tourism Grouping

Zambia is gekozen tot vice-voorzitter van de Commissie voor Afrika van de United Nations World Tourism Organisation (UNWTO) en wel voor de 17de zitting van de algemene vergadering te Cartagena de Indes, in Colombia.

In een commentaar zei de directeur van het ministerie van Toerisme, Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen, Justina Wake, dat dit vice-voorzitterschap Zambia de gelegenheid geeft de aandacht te vestigen op de inspanningen die het land zich getroost om het toerisme te ontwikkelen. Dat geldt mede voor de belangen van de toerismesector in de hele Southern African Development Community (SADC).

Zambia heeft, sinds het zich aansloot bij de UNWTO in 1976, nog nooit een dergelijke functie bekleed. De UNWTO is een gespecialiseerd bureau van de Verenigde Naties ter bevordering van het toerisme.

Verder is Zambia in de zelfde periode ook benoemd tot vice-voorzitter van

Kasama Mutumuna Falls

de *Committee on Statistics and Tourism Satellite Account (CSTSA)* waarin het samen met Marokko het Afrikaanse continent vertegenwoordigt. (TZ 29/11/07)

Chiawa welcomes establishment of wildlife reserve

Chieftainess Chiawa van het Kafue District verwelkomde de vestiging van een wildreservaat in haar gebied. De komst van toeristen zal het welzijn van de plaatselijke bevolking enorm bevorderen. De Zambia Wildlife Authority (ZAWA) zal verdwenen diersoorten vanuit de directe omgeving en vanuit andere parken in het gebied uitzetten. Bij de start van het project bedankte de permanent secretary van het ministerie van Toerisme en Natuurlijke Hulpbronnen, Russell Mulele, de Global Environment Facility (GEF) van de Wereldbank en het UN- Ontwikkelingsprogramma (UNDP) voor het opzetten van dit project. Mulele merkte op dat het grootste deel van het Chiawa grondgebied langs de rivier de Zambezi al was toebedeeld aan tour operators die daar lodges en kampeerplaatsen hadden opgezet. (P 28/11/07)

Hospitality Industry Eagerly looks up to Manda Hill

In kringen van de hotelindustrie in Zambia heerst een enthousiaste stemming. Het parlement zal binnenkort een wetsontwerp goedkeuren waarin nieuwe regels voor het toerisme en de hotelindustrie vastgelegd zijn. Het wetsontwerp is zeer uitgebreid en veelomvattend en stipuleert zowel regels en normen als ook sancties en boetes voor overtreders. De nieuwe wet zal de minister meer macht geven om lodges en hotels, die overigens bij bosjes uit de grond schieten, en niet de juiste vergunningen hebben of niet aan de voorgeschreven eisen voldoen, te sluiten.

Met deze wet krijgt de hotelindustrie duidelijke richtlijnen in handen en is een betere regulering mogelijk. Het gaat hier om een kritieke schakel in een gezonde hotelindustrie, aldus Beckson Simwinda, president van de Hotel and Catering Association of Zambia (HCAZ) dus wachten wij met ongeduld op een spoedige goedkeuring van de wet door het Parlement.

Hoger onderwijs

Lottie van Zwol

Grootse bouwplannen bij UNZA

Bij de University of Zambia (UNZA) zijn grootste plannen voor infrastructuurontwikkeling. Dit moet in drie fasen gebeuren als een publiek-private onderneming op de 135 hectare aan UNZA toebehorend land naast het Arcades winkelcentrum. Het is de bedoeling om in fase één een bedrijvenpark te bouwen, een hotel, studentenhuysvesting, een sportcomplex en stafhuizen. In fase twee zou er een winkelcentrum moeten komen, een stafclub, een auditorium, een bibliotheek, een rechtenfaculteit en een computercentrum. Er wordt in het krantenartikel niet gerept over fase drie.

(P 21/1/08)

CBU heropend, EH-College nog dicht

Op 16 oktober kondigde president Mwanawasa aan dat de Copperbelt University (CBU), na een sluiting van drie maanden, op 28 oktober weer open zou gaan. Studenten moesten wel een contract tekenen dat hen verplicht zich aan de universiteitsregels te houden. *'If students' demonstrations have been falling like confetti on a wedding ceremony, I want the students to understand that that ceremony is over,'* aldus Mwanawasa. Negen studenten, waaronder het voltallige bestuur van studentenvakbond COBUSU, werden tot het eind van het academisch jaar geschorst. Protest bleef niet uit. De regering zou erop uit zijn studenten de mond te snoeren en de studentenvakbond de nek om te draaien. Het Evelyn Hone College (EH-College), dat in november vorig jaar dicht ging (Zie ZNB120-18) blijft dat voorlopig ook vanwege voortgaande herstelwerkzaamheden aan water- en sanitaire voorzieningen.

(SP 20, 21/10/07; TZ 22/11/07, 7/1/08)

De lessen aan de Copperbelt University worden hervat

Police arrest NORTEC students for rioting

Een week nadat het Evelyn Hone College gesloten werd, begonnen studenten van het Northern Technical College (NORTEC) ook met boycotts en opstootjes. Hun klacht: te weinig docenten en het hoge bedrag van K1,5 mln aan kostgeld. Ook gaven studenten aan dat ze liever zelf wilden koken, omdat ze bijna alleen maar bonen te eten kregen en dan nog slecht klaargemaakte ook. Na de belofte van NORTEC en het ministerie om bij alle wooneenheden kitchenettes te zullen bouwen, gingen de studenten weer aan het werk. Er komt ook een cafetariasysteem. (P 21/11/07; TZ 24, 27/11/07)

Govt wins praise over 3rd university

Eindelijk was het dan zover. De National College for Management Studies in Kabwe werd omgedoopt tot Mulungushi University (MU). De derde publieke universiteit van Zambia ging daarmee op 1 januari van start. Maar hier geen studiebeurzen en maaltijd- of andere toeslagen, zoals bij de UNZA of de CBU. De universiteit moet zichzelf bedruipen, dus gaan studenten het volle pond betalen. De Konkola kopermijnen zullen de ontwikkeling van de universiteit mede financieren en wel voor een periode van drie jaar. (TZ 20/10/07; P 20/1/08)

Middelbaar en lager onderwijs

Petauke police detain 30 riotous students

In Petauke kwamen 30 middelbare scholieren in opstand omdat hun

directeur, Jolosam Lungu, plotseling was overleden. De leerlingen verdachten sommige leden van de Parent Teacher Association ervan Mr Lungu vergiftigd te hebben tijdens een reis naar Tanzania, waar een schoolminibus werd opgehaald. De protesterende leerlingen richtten bij twee personen schade aan ter waarde van K 6,1 mln. (TZ 24/11/07)

Exam leakages

Negen eindexamenkandidaten van Kambule High School in Mongu werden gearresteerd voor het in bezit hebben van uitgelekte wiskunde-examens. Onderwijsverantwoordelijke in Mongu, Danny Kapita, zei dat het niet eerlijk is om leraren te beschuldigen. Deze krijgen de examens pas een half uur voor het begin van het examen nadat ze onder politiebegeleiding naar de school zijn gebracht. De betrapte leerlingen gaven toe dat ze de papieren op straat hadden gekocht. Kennelijk komen er helemaal uit Lusaka of de Copperbelt louche figuren om geld uit deze handel te slaan. Op Chifubu en Kansenshi High School in Ndola werd ook een aantal leerlingen met uitgelekte examenopgaven betrapt. Hier ging het om biologie-examens.

(P 20/11/07)

Basic Schools

In een commentaar in de Post wordt bij het begin van het nieuwe schooljaar, in januari, de 'Basic School' bekritiseerd. Het idee is misschien wel goed, maar de praktijk valt tegen. De gebrekkige kwaliteit van regeringsbasisscholen biedt ouders weinig vertrouwen in de kwaliteit van het onderwijs aan de 'Upper Basic School', de klassen 8 en 9, die met de intrede van de Basic School door de middelbare scholen werden afgestoten en aan de lagere scholen toegevoegd. Het gevolg is dat er een run is ontstaan op de enkele middelbare scholen die nog wel een klas 8 en 9 handhaven. Dit zijn missie- of privéscholen, waar aanzienlijk meer schoolgeld betaald moet worden. Teleurgestelde ouders kunnen slechts hopen op betere tijden voor het hervormde basisschoolsysteem. (P 18/1/08)

Stichting Mukambi Community School

Bijdrage van Dennis Kleijn

De Stichting Mukambi Community School heeft zich het lot van de kinderen en bewoners van het dorpje Mukambi aangetrokken. Ze stelt zich tot doel deze kleine gemeenschap te steunen en daadwerkelijk hulp te bieden, zonder ingewikkelde ambtelijke lijnen, maar via directe contacten. De focus ligt daarbij op het onderwijs, maar ook een goede drinkwatervoorziening en sanitaire voorzieningen hebben aandacht.

Waar ligt Mukambi?

Mukambi is gelegen in het midden van Zambia en is ontstaan door de aanwezigheid van toerisme bij de Mukambi Safari Lodge. De lodge ligt in een zogenaamde Game Management Area in het Kafue National Park. Dit is het overgangsgebied tussen de bewoonde wereld en het echt beschermde natuurgebied. Alleen de mensen die werkzaam zijn op de lodge, mogen in dit gebied wonen.

Een oude legertent

De huisjes die de mensen in samenwerking met de werkgever hebben gebouwd zijn traditionele Afrikaanse hutten met voldoende comfort. Echter toen de initiatiefnemer van de Stichting, Kees Both, in 2005 een bezoek bracht aan de lodge bleek dat de kinderen summier onderwijs kregen in een oude legertent. Verreweg van ideaal natuurlijk! Als het aanbod onderwijs gebrekkig is en dan ook nog wordt genoten onder zulke omstandigheden, dan blijft er niet veel hangen. Dat er iets moest gebeuren was duidelijk en de doelstelling van de Stichting "in oprichting" was hiermee duidelijk geworden.

Eerste fase

In de eerste fase is er les- en verbruiksmateriaal beschikbaar gesteld en zijn er schoolbanken besteld in de hoofdstad Lusaka. Een nevendoelstelling is namelijk dat er zoveel mogelijk lokaal wordt

Een legertent als schooltje

aangeschaft, en dat er geen spullen vanuit Nederland worden verscheept. Dus zoveel mogelijk faciliteren door middel van gelden, zodat meer Zambianen baat hebben bij dit project.

De bouw van onze school is maandenlang gefilmd. De documentaire 'Van Amstelveen naar Afrika' over de Mukambi Safari Lodge is vanaf 3 maart te zien bij RTL4

Ook de lerensalarissen konden vanuit de stichting worden betaald.

De bouw van een school

Vervolgens is de bouw gestart van een echte stenen school. Er zijn hiervoor ruim 9000 stenen gebakken door de mensen uit het dorp zelf. Samen met de aanleg van de fundering, waren hiervoor grote hoeveelheden cement nodig. Dit moest uit de hoofdstad worden gehaald, ruim 300 km enkele reis! Cement was het grootste deel van de tijd op de bon en kon steeds in beperkte hoeveelheden worden bemachtigd. Toch is er in iets meer dan een jaar een echt schoolgebouw verrezen, dat op 3 augustus 2007 officieel werd geopend door de Nederlandse Ambassadeur, de heer Middeldorp. Ook het ministerie van Onderwijs was hierbij vertegenwoordigd. Afgelopen september is men het schooljaar begonnen in de 2 ruime klaslokalen, lerarenkamer en opslagruimte.

Nu nog het onderwijs verbeteren

Zo, de school is klaar en de stichting opheffen zou je zeggen. Dat is zeker niet de bedoeling! Dit is vaak waar het misgaat, volgens het bestuur. De exploitatie blijft de zorg van onze Stichting. De uitdaging is om het onderwijsniveau op te schroeven naar het niveau dat wordt gegeven in Lusaka. Het liefst nog een trapje hoger, omdat het in Zambia toch nog regelmatig voorkomt dat kinderen jarenlang onderwijs hebben genoten maar toch als analfabeet van school komen. Dit is naar onze mening een gemiste kans, vandaar het streven naar een acceptabel niveau. Hiervoor worden de banden aangehaald met het ministerie van Onderwijs. Betere leerkrachten zullen worden aangetrokken, die ook het niveau van de bestaande leerkrachten positief moeten beïnvloeden. Dit is allemaal nog niet zo eenvoudig, omdat het dorpje erg geïsoleerd ligt. Om de goed opgeleide docenten in Zambia op de juiste plek te krijgen moet er worden voldaan aan allerlei eisen die door de overheid worden opgelegd. Dus uitdagingen genoeg voor de stichting om het project tot een nog groter succes te maken.

Kinderen

Marleen Kramer

Kindervredesprijs voor Zambiaanse

Thandiwe Chama, een 16-jarige scholiere uit Chawama township in Lusaka heeft de internationale kindervredesprijs 2007 gewonnen. Zij werd gekozen uit 29 genomineerden uit de hele wereld. De prijs is een initiatief van de Kids Right Foundation en de Nobel Vredesprijswinnaars en wordt jaarlijks toegekend aan een kind dat een buitengewone bijdrage heeft geleverd aan de rechten van kinderen.

In 1999, toen Thandiwe nog maar acht jaar oud was, werd haar school gesloten omdat er geen leraren meer waren. Ze weigerde dit te accepteren en ging lopend op zoek naar een andere school, met alle andere 60 kinderen in haar kielzog. Ze eiste onderwijs en met succes: alle kinderen werden ingeschreven op een andere school. Sindsdien voert ze acties voor goed onderwijs voor kinderen, en ook voor armen, wezen en hiv-geïnfecteerden. Ze geeft ook voorlichting over hiv/aids. De prijs bestaat uit een beeldje 'The Nkosi' en een bedrag van € 100.000 dat ze kan gebruiken voor haar activiteiten. Bob Geldof, de grote *Live Aid initiator*, reikte de prijs uit in de Ridderzaal in Den Haag. Hij noemde de genomineerde kinderen 'helden en natuurlijke leiders, die in hun korte leven meer bereikt hebben dan de meeste mensen in deze zaal'. Op 23 december kwam Thandiwe terug in Lusaka. Ze kreeg

Thandiwe Chama wint kindervredesprijs

uitnodigingen van de minister van Sport, Youth and Child Development en de minister van Energy. Thandiwe heeft nu een eigen kinderpagina in de Zambia Chronicle: <http://zambiachronicle.com/thandiwes-corner>.

(TZ 18/12/07; P 18/12/07; Dagblad van het Noorden 17/12/07, Algemeen Dagblad 17/12/07)

World fit for Children

Het opzetten van een coördinerend orgaan voor de bescherming van kinderen is een concrete stap die Zambia zou kunnen nemen om de Millenniumdoelen (MDG's) dichterbij te halen. Dit zei UNICEF-afgevaardigde in Zambia, Lotta Sylvander bij de presentatie van het UNICEF rapport 'World fit for Children, 2007'. In dit wereldwijd georiënteerde rapport staat dat Zambia de MDG's niet zal halen. Alleen wat betreft de doelstelling om het sterftecijfer van vrouwen in het kraambed te verlagen is Zambia op het goede spoor. Op alle andere punten scoort het land onvoldoende vooruitgang, onder andere op het gebied van het uitbannen van extreme armoede, basisonderwijs voor iedereen, lagere kindersterfte en bestrijding van aids, malaria en andere ziekten. Het volledige rapport is te vinden op www.unicef.org/worldfitforchildren.

(TZ 17/12/07)

Weeshuizen, misbruik en verwaarlozing

Een nieuw op te zetten orgaan voor bescherming van kinderen zoals Lotta Sylvander voorstelde, zou ook de opvang van wezen en kwetsbare kinderen in weeshuizen en andere opvangplekken kunnen coördineren. Weeshuizen schieten in Zambia momenteel als paddenstoelen uit de grond. In de kranten staan daar allerlei berichten over, ook over misstanden die er plaatsvinden.

Het Bethel weeshuis in Kafue is gesloten, nadat de directeur, Pastor James Gondwe, beschuldigd was van misbruik van vier meisjes. Het weeshuis is overgedragen aan het departement van Sociale Zaken.

Twee Schotse nonnen van 72 en 80 jaar, worden beschuldigd van het verwaarlozen van 18 kinderen in hun

Rehoboth weeshuis in Mkushi. Volgens de Mensenrechtencommissie Zambia kregen de kinderen te weinig te eten en hadden ze slechte slaapplekken zonder beddengoed. (Zie ook de rubriek "Religie")

In Mwansabombe zijn de dorpelingen nog niet echt enthousiast over een nieuw op te zetten weeshuis van een Amerikaans missionair echtpaar dat werkt voor de Christian African Education Services. Het echtpaar heeft een vervallen hotel aangekocht en dit opgeknapt. Het is hun bedoeling om er 90 kinderen op te vangen. Volgens de Post verdenken de dorpelingen de Amerikanen ervan hun kinderen het land mee uit te willen nemen.

Nieuwe kinderdorpen

SOS-kinderdorp gaat in Zambia een vierde dorp openen. Er zijn al kinderdorpen in Lusaka en Kitwe. In Livingstone is er een in aanbouw en de vierde zal in Chipata komen.

In Chibombo wordt een ander hulpconcept uitgetoetst door de organisatie All Children can Learn. Op een stuk land van 76 ha in de buurt van Landless Corner in Chisamba, heeft de organisatie een landbouwtrainingscentrum opgezet, waar oudere weeskinderen een driejarige landbouw cursus kunnen volgen. De opbrengst van de landbouwproducten komt ten goede aan de opvang van de kleinere kinderen in het weeshuis. Na afloop van de cursus krijgen de geslaagden de mogelijkheid een stukje grond van 2 hectare te huren om daarop een eigen boerderij te beginnen. De bedoeling is dat de organisatie 26 huizen op het terrein zet, waarin uiteindelijk 200 kinderen opgevangen en getraind kunnen worden.

Americans adopt 27 Zambian orphans

Tot nu toe werden er slechts zelden Zambiaanse kinderen door buitenlandse echtparen geadopteerd. Nu lijken buitenlandse adopties vaker voor te komen. In de afgelopen twee jaar vonden 27 kinderen een nieuw thuis bij

adoptieouders in de Verenigde Staten . De Amerikaanse ambassadeur zegt dat de adopties volgens de wet en in samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken plaatsvinden.

(P 19/11/07; 15, 17, 23, 25, 28/12/07; 8/01/08; TZ 16, 20k, 27/11/07; 28/12/07)

CPU to address problem of street kids in Zambia

Het ministerie van Gemeenschapsontwikkeling en Sociale Zaken heeft, in samenwerking met de politie, de Kinderbeschermings-eenheid (CPU) opgezet. Deze eenheid gaat proberen de ouders te traceren van kinderen die op straat rondzwerven. Eventueel worden de ouders aangeklaagd wegens verwaarlozing van hun kinderen. Gekeken wordt of de kinderen terug kunnen naar familie. Als dat niet kan, wordt een alternatieve veilige plek voor ze gezocht. De CPU gaat eerst vooral in Lusaka werken en breidt bij succes haar werkzaamheden uit naar andere delen van het land. De regering heeft hiervoor ZK 6.4 mld uitgetrokken.

(STZ 21/11/07)

Vrouwen

Marleen Kramer

Huiselijk geweld en hiv/aids

Volgens de internationale mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) bestaat er verband tussen huiselijk geweld en het grote aantal vrouwen met hiv/aids in Zambia. In het rapport "*Hidden in the mealie meal. Gender-Based Abuses and Women's HIV Treatment in Zambia*" doet HRW verslag van een onderzoek onder hiv-positieve

vrouwen, gezondheidswerkers, donoren, ambtenaren en politie in de Lusaka en Copperbelt Provinces.

Vrouwen vertelden de onderzoekers dat ze zich niet vrijwillig op hiv durven te laten testen, omdat ze bang zijn door hun man geslagen te worden. Als ze hun hiv-status onthullen kunnen ze door hun echtgenoot mishandeld worden en als de man erachter komt dat zijn vrouw stiekem anti-aidsmedicijnen (ARV's) gebruikt, kan dat voor hem een reden zijn om van haar te scheiden. Ook gezondheidswerkers vertelden dat als vrouwen zwanger bij de gezondheidscentra komen, ze zich niet zonder toestemming van hun man op hiv durven te laten onderzoeken. Daardoor kunnen ze, als ze hiv-positief zijn, niet opgenomen worden in het programma ter preventie van overdracht van hiv van moeder op kind. Als de vrouwen wel een behandeling met ARV's krijgen is het vaak moeilijk om zich aan de behandeling te houden, vooral als ze de medicijnen stiekem in moeten nemen.

"I fear to tell my husband about my HIV status, because I fear that he can shout at me and divorce me. I hide the medicine, I put it on a plate, add mealie meal, so when he takes the lid off he does not find the medication. When I take the medicine... I have to make sure that he is outside. That is why I forgot to take medicine four times since I started treatment seven months ago." Maria T. (not her real name) 45 years.

De economische positie van vrouwen speelt hierbij een grote rol. Vrouwen blijven vaak in een huwelijk waarin ze mishandeld en misbruikt worden, omdat ze bang zijn om berooid achter te blijven als ze van hun man scheiden. Vrouwen hebben minder recht op eigendom van grond, huis en andere bezittingen dan mannen. Bij overlijden van de man blijft de weduwe vaak berooid achter, doordat de schoonfamilie zich alle bezittingen toe-eigent. ("*property grabbing*")

Volgens het rapport is het van belang maatregelen te nemen tegen huiselijk geweld, het afpakken van eigendommen

van weduwen en tegen de ongelijke verdeling van de eigendommen bij een scheiding. Er is geen specifieke wet over

huiselijk geweld. In de strafwet worden verkrachting en misbruik binnen het huwelijk niet geregeld. Ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Geweld tegen Vrouwen (25 november) zei de president dat er hard wordt gewerkt aan een wet waarin huiselijk geweld strafbaar wordt gesteld en waarin de internationale verplichtingen voor bescherming van vrouwen, die gesteld worden in verschillende internationale verdragen die Zambia heeft geratificeerd, worden omgezet in concrete maatregelen.

Het kabinet heeft besloten om van Internationale Vrouwendag met ingang van 8 maart 2008, een nationale vrije dag te maken. (TZ 27/11; 4, 27/12/07; P 8/1/08; www.irinnews.org 19/12/07)

Zambian First Lady urges women to demand safe sex

Maureen Mwanawasa, de vrouw van de president, moedigt vrouwen aan veilige seks te eisen. Ze deed dit tijdens de presentatie van de nieuwe FC2 vrouwencondooms op de markt in Lusaka. Meisjes van 14 tot 19 jaar zijn zes keer zo vaak besmet met hiv als jongens van die leeftijd. Er zijn 200.000 FC2 condooms beschikbaar voor gratis verspreiding. Maureen Mwanawasa had de markt van Lusaka uitgekozen als startplaats voor haar campagne. Ze is ook de voorzitter van de Organisatie van Afrikaanse vrouwen van Presidenten tegen aids (OAFLA), waarvan het secretariaat in Lusaka is. In deze rol propageert ze het programma ter preventie van hiv overdracht van moeder naar kind (PMCT).

(P 21/12/07; www.afrol.com 5/11/07)

Gezondheidszorg

Esther Scheers & Anneke Veen

Search for AIDS cure needs no competition

'Traditionele genezers moeten begrijpen dat er geen sprake kan zijn van concurrentie tussen hen en conventionele artsen, bij de zoektocht naar een middel tegen aids', aldus minister van Gezondheidszorg, Brian Chituwo in een interview. Traditionele genezers willen nog wel eens claimen dat ze het alleenrecht hebben op een middel tegen aids. Dit is een gevaarlijke houding die ertoe kan leiden dat patiënten verkeerde of zelfs schadelijke middelen gebruiken. Traditionele genezers zouden moeten samenwerken met de reguliere gezondheidszorg en accepteren dat Anti-Retrovirale middelen (ARV's) de enige afdoende middelen zijn op dit moment. Zolang er geen goed onderzoek is gedaan naar de drie traditionele middelen die er momenteel voorhanden zijn, moeten patiënten niet in verwarring worden gebracht, maar doorgaan met de bewezen werkzame therapie, die van ARV's.

Minister Brian Chituwo

Government plans research on herbal medicines

Chituwo riep patiënten en traditionele genezers op om gepland onderzoek naar traditionele geneesmiddelen geduldig af te wachten. Chituwo geeft aan dat wetenschappelijke richtlijnen en wettelijke en ethische procedures hierbij in acht moeten worden genomen. Eerder onderzoek, ingezet samen met de Raad voor Industrieel en Wetenschappelijk Onderzoek (CISR) van Zuid-Afrika,

betrof drie plantaardige middelen: Mayayanin, Mailacin en Sondashi Formula 2000. Ondanks de aangetoonde positieve effecten benadrukt Chituwo dat het belangrijk is om geen voortijdige conclusies te trekken. Er is nog teveel onzekerheid over de effectiviteit en de veiligheid.

(P 29/10/07; ST 28/10/07)

SADC health ministers approve HIV prevention action plan

Op 27 november ondertekenden de ministers van Gezondheid van de *Southern African Development Community* (SADC) in Victoria Falls, Zimbabwe, het *HIV prevention and action strategy and action plan 2008-2010*. Tijdens de conferentie werd tevens het Regionaal Fonds voor hiv/aids opgericht. Van de lidstaten wordt verwacht dat ze financieel bijdragen tot US\$ 7 miljoen in het eerste jaar.

(TZ 28/11/07; www.sadc.int)

Medical practitioners challenged to be knowledgeable

Het niveau en de kwaliteit van de opleiding voor verpleegkundigen moet omhoog, aldus Davison Makando, waarnemend hoofd van het Livingstone General Hospital. Hij zei dit tijdens een workshop voor managers in de gezondheidszorg op de Livingstone School of Nursing.

Het was de eerste keer dat er in Zambia een training werd gegeven over verpleegkundige behandelmodellen en ander praktijkmateriaal. De workshop voor gezondheidsmanagers uit Zambia en Zuid-Afrika werd georganiseerd door *Survival Technology South Africa en Matamose Medical Equipment Limited*, in samenwerking met de *General Nursing Council of Zambia* (GNCZ).

Likando, het hoofd van de Livingstone School of Nursing sprak hiervoor zijn dank uit. Hij voegde eraan toe dat opleidingsinstituten voor verpleegkundigen zelf zouden moeten inventariseren welke materialen en methoden zij nodig hebben om praktijklessen te kunnen geven om niveau en kwaliteit van de opleiding te verbeteren. Daarnaast zou de GNCZ ervoor moeten zorgen dat er vaardigheids-laboratoria met bijvoorbeeld audiovisueel materiaal en medische modellen aanwezig zijn bij alle opleidingen voor verpleegkundigen.

(TZ 20/10/07)

Doctors return home

In het afgelopen jaar zijn 24 artsen teruggekeerd uit het buitenland. Ook andere gezondheidswerkers, waaronder verpleegkundigen, keerden terug naar Zambia. Tevens is er een afnemende tendens onder gezondheidswerkers om in de private sector en in het buitenland te gaan werken, aldus Dr. Lwipa Puma, waarnemend Gezondheidsminister, tijdens de opening van de Kabwe School of Enrolled Nursing. Op dit moment is er voor verpleegkundigen een succesvol programma voor personeelsbehoud (*retention scheme*), dat er voor gezorgd heeft dat 116 leerkrachten aan opleidingsinstituten voor verpleegkundigen in Zambia zijn gebleven. Toch is er nog een groot tekort aan gezondheidswerkers. Zambia heeft landelijk ongeveer 51.000 nodig, terwijl er maar 25.000 zijn. Begin november maakte dr. Peter Mwaba, directeur van

het University Teaching Hospital (UTH) in Lusaka, bekend dat het ziekenhuis 754 verpleegkundigen en 182 vroedvrouwen te weinig heeft. Het tekort aan artsen valt in vergelijking met de verpleegkundigen mee. In plaats van het vereiste aantal van 375, werken er in UTH maar 255 artsen. De tendens dat er minder gezondheidswerkers vertrekken stemt hoopvol.

(SP 21/10/07; P 03/11/07)

Anti malaria programma

Tijdens de conferentie van de Bill & Melinda Gates Foundation in Seattle (USA) werd het anti-malariaprogramma van Zambia door Bill Gates een inspirerend voorbeeld genoemd van gecoördineerde nationale samenwerking. Tijdens het congres, waarbij een forum van 300 top-onderzoekers op het gebied van malaria samen met wereldleiders en politieke vertegenwoordigers uit de gehele wereld aanwezig waren, werd de aandacht gericht op Afrikaanse landen die vergaande maatregelen voor malariacontrolle hebben genomen.

Bill en Melinda Gates riepen wereldleiders op om te streven naar totale uitbanning van malaria. 'Vooruitgang in wetenschap en geneeskunde en het toenemend bewustzijn van mensen maken dat we op dit moment een historische kans hebben om malaria niet alleen goed te behandelen, maar ook om malaria op de lange termijn helemaal uit te bannen. Door samenwerking, politieke wil en goed wetenschappelijk onderzoek, kunnen we de ziekte tot staan brengen', aldus Melinda Gates.

Behalve gelden uit het *Global Fund to fight AIDS, tuberculosis and malaria* zullen nieuwe fondsen voor malaria-

Bill en Melinda Gates

bestrijding worden aangedragen door de Wereldbank, het *Malaria Booster Programme* en de *US President's Malaria Initiative*. Samen staan ze in voor 3.6 miljard US dollar voor de bestrijding van malaria in 70 landen.

Een recent UNICEF rapport stelt dat het gebruik van bednetten die behandeld zijn met insecticiden wereldwijd is verdubbeld van 30 miljoen in 2004 tot 63 miljoen in 2006. De ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen, vaccins en andere methoden ter bestrijding van malaria rechtvaardigen eveneens optimistische verwachtingen. Recent publiceerde de *Lancet* de laatste resultaten van de *PATH Malaria Vaccine Initiative* waarin wordt aangetoond dat het malaria vaccin RTS, veilig is en een significante verlaging geeft van het risico op malaria-infectie bij kinderen. De studie waaraan 200 kinderen deelnamen, toonde aan dat over een periode van drieënhalve maand een reductie van 65 % op de kans op infectie kan worden bereikt. In 2008 zal worden gestart met een grootschalige fase III van de studie met dit vaccin op tien Afrikaanse testlocaties. (SP 21/10/07)

WHO: grote toename malaria infecties in regenseizoen

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) waarschuwt landen in Zuidelijk Afrika voor aanzienlijke toename van malariainfecties in het regenseizoen van 2008. De WHO baseerde de waarschuwing op de voorspellingen dat de hevige regenval die al tot overstromingen heeft geleid in Angola,

Veilig slapen onder een muskietennet

Zambia, Mozambique, Zimbabwe en Malawi, zal aanhouden tot februari. De WHO heeft regeringen van deze landen gevraagd preventieve maatregelen te treffen. Het ministerie van Gezondheid in Lusaka reageerde vrij laconiek. Het lopende antimalaria programma voorziet al in preventieve maatregelen. Het is wel zaak alert te blijven, maar zolang er vastgehouden wordt aan goede uitvoering van het huidige beleid is het niet nodig om in paniek te raken. (Irin 02/01/08; P06/01/08)

Sterfte in Afrika door mazelen gedaald met 91%

De WHO heeft bekend gemaakt dat het aantal sterfgevallen ten gevolge van mazelen wereldwijd met 68% is gedaald. Deze grote daling is vooral te danken aan de spectaculaire resultaten die behaald zijn in Afrika, waar 91% minder kinderen overleden. Door de grote inzet van de nationale regeringen worden alle kinderen voor hun eerste verjaardag op de consultatiebureau ingeënt en wordt er nog een tweede mogelijkheid geboden door de jaarlijks gehouden vaccinatiecampaagnes. Ann Veneman, directeur UNICEF, zei dat de dramatische daling in Afrika en de enorme vooruitgang die wereldwijd geboekt wordt een bewijs is van de kracht van sterk partnerschap.

(P 02/12/07)

Cultuur

Jelske van der Wal

Slankheidsideaal in opmars

Steeds meer Zambiaanse vrouwen maken zich zorgen over hun 'walvis'-uiterlijk en gaan geloven in het slankheidsideaal in navolging van Westerse vrouwen. In apotheken en (internet) shops vliegen de afslankpillen als warme broodjes over de toonbank. Gewichtsverlies wordt in toenemende mate gezien als een middel om sociaal geaccepteerd te worden. Er wordt veel te weinig gewaarschuwd voor de negatieve bijwerkingen, volgens Vishanti Signhi, farmaceut. Juliet Kellow, diëtiste voor *Weight Loss Resources*, verwijt de industrie eenzijdige informatie over de pillen. Daarnaast worden de bedreigingen voor de gebruikers met een medische indicatie niet vermeld. Dit kan leiden tot ernstige gezondheidsrisico's.

(TZ 14/11/07)

David Lewanika overleden

Adjunct directeur van Justitie David Lewanika overleed op 62 jarige leeftijd in een kliniek in Zuid-Afrika. Op maandag 17 december vond de begrafenis plaats op de Leopards Hill begraafplaats in bijzijn van vele (oud)politici. In de ochtend werd rond de kist die bedekt was met de Zambiaanse vlag een korte plechtigheid gehouden in het Hoogerechtshof waar hij rechter was. Vice-president Rupiah Banda hield een toespraak terwijl de Zambia Army Brassband voor de muzikale omlijsting zorgde. De hele dag werd halfstok gevlagd en zond de radio passende muziek uit ter ere van deze zeer gewaardeerde Zambiaan.

(TZ 14, 18/12/07, P 16/12/07)

Boulevard

Jelske van der Wal

Government inspector's visit

De eigenaar van een particulier bedrijf had een onverwacht probleem toen zijn werknemers weigerden de nieuw dienstkleeding aan te trekken die hij had gekocht ter gelegenheid van een inspectie. De nieuwe overalls, werk- en handschoenen bleven ingepakt. In paniek wist de werkgever zijn arbeiders met K 500.000 per persoon om te kopen om toch de nieuwe kleding aan te trekken en een forse boete te voorkomen.

(TZ 21/10/07)

Family graveyards versus death

Tijdens een begrafenis op de Leopards Hill begraafplaats deed zich een drama voor. Familieleden begonnen te vechten over het feit dat hun ouders zoveel graven hadden gekocht. Zij vroegen zich af waarom zoveel aanverwanten stierven en kwamen met zijn allen tot de conclusie dat het grote aantal aangekochte graven de oorzaak was van de vele overlijdens. Men besloot ter plekke de nog lege graven te verkopen om zo de dood te ontlopen. (TZ 21/10/07)

Mobile Beauty Parlour

Mwenya Mpunda ontwikkelde een interessant initiatief: de *Mobile Beauty Parlour*. Na één telefoontje komt Mwenya aan huis om je op te maken als je mooi wilt zijn voor een feestje of op je trouwdag. "Het is een vorm van kunst" zegt

Mwenya, "je moet vooral naar de kleurstellingen van de kleding kijken". (TZ 11/1/08)

Satanist girls

Twee meisjes uit Chilanga stonden terecht wegens inbraken met een magische ring en werden veroordeeld tot spirituele healing en counseling door rechter Sharon Newa in Lusaka.

De meisjes waren ontvoerd bij Kamwala's busstation door een vrouw met de naam Eliza en werden zes dagen in haar huis vastgehouden. Ze werden gedwongen kattevlies te eten en menselijk bloed te drinken. Daarna werden ze erop uitgestuurd met een magische ring om in te breken en geld te stelen. één van de meisjes kon door een raam ontsnappen en meldde zich bij de *Lost Angels* (vermist kinderen) politie, die het andere meisje ook wist te bevrijden. Het ene meisje werd vanwege haar stabiele thuissituatie veroordeeld tot 12 maanden spirituele counseling door het *Jesus Cares Ministry*. Het andere meisje, afkomstig uit een gebroken gezin, werd voor een jaar in een tehuis van *Insaka Child Care* geplaatst voor een heropvoedingsprogramma. (TZ 23/10/07)

Police pounce on three Ndola herbalists

De politie arresteerde in Ndola drie kruidendokters die herbale en conventionele medicijnen voorschreven aan patiënten. Het trio noemde zichzelf de *Three Angels Natural Clinic* en opereerden vanuit de Chifubu lagere school. Ze gebruikten onbevoegd ziekenhuisuitrusting en vroegen K 250- 600.000 voor een consult. Enkele aidspatiënten werd geadviseerd te stoppen met de anti-retrovirale geneesmiddelen (ARV's) en in plaats daarvan natuurgeneesmiddelen te gebruiken. Samuel Silonga, hoofd van het trio, zei dat het team al twee jaar in Luapula had geopereerd en een certificaat van een culturele associatie had ontvangen.

(TZ 20/12/07)

Religie

Jelske van der Wal

Sommige kerken nemen toch deel aan NCC

Na veel discussie hebben veel kerkleiders zich toch aangemeld voor de *National Constitutional Conference* (NCC, zie ook pagina 2).

In oktober gaf de *Islamic Council of Zambia* (ICZ) te kennen dat zij zal deelnemen aan de NCC. 'Hoewel moslims een minderheid vormen en soms met wantrouwen worden bekeken, willen zij een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Zambia', aldus Sheik Banda.

Ook vond er in oktober een felle woordenwisseling plaats tussen president Mwanawasa en de katholieke aartsbisschop Telespore Mpundu. De aartsbisschop vond het belachelijk dat mensen die zich verzetten tegen de regering uitgemaakt worden voor crimineel. President Mwanawasa waarschuwde daarop dat iedereen gearresteerd zou worden die de regering wil ondermijnen door oppositie te kiezen tegen de NCC. Mpundu eiste wettelijke aanpassingen aan de NCC zodat deze acceptabel zou worden voor alle belanghebbenden en stelde dat de kerk niet zal buigen voor bedreigingen van de president. Op 22 oktober deed de directeur van *Mindolo Ecumenical Foundation*, Rueben Daka, een oproep op regering en kerk om de strijdbijl te begraven. In een interkerkelijke dienst ter gelegenheid van de 43ste onafhankelijkheidsdag, waarbij enkele ministers aanwezig waren, betreurde hij de haat tussen kerk en staat en riep op tot liefde tussen de mensen en de leiders, ongeacht hun meningsverschillen.

Op 7 januari 2008 werd de zitting van het NCC hervat in *Mulungushi International Conference Centre* (MICC). Bisschop Sakala van de *Evangelical Fellowship of Zambia* (EFZ) was daarbij aanwezig nadat hij namens zijn kerk als afgevaardigde was gekozen. (TZ 11, 17, 22, 25, 26/10/07, 8/1/08)

Een kerkdienst in Kitwe

Kerkscheuringen

In november hebben een aantal geestelijken, voornamelijk uit de pinkstergemeenten, zich afgescheiden van de drie bestaande kerkgenootschappen en een nieuw kerkelijk forum opgericht: het *National Pastoral Consultative Forum* (NPCF). De nieuwe voorzitter, Simon Chinana, beschuldigde de drie kerkgenootschappen van politiek oppositioneel gedrag. Zij hadden zich kennelijk gestoord aan de discussie rondom deelname aan het NCC.

In december ontstond er een splitsing in de katholieke kerk onder leiding van aartsbisschop Luciano Mbewe. Hij presenteerde de nieuwe kerk als *Catholic Apostolic National Church*. Mbewe zei bij de opening dat de tijd gekomen is voor priesters om te trouwen en te zorgen voor hun kinderen, die zij tot nu toe moesten verloochenen. Dit is duidelijk in navolging van voormalig aartsbisschop Emmanuel Milingo. Vice-president bisschop George Lungu van de *Zambia Episcopale Conferentie* (ZEC) beschouwde de afscheiding een schande en een misleiding voor de ware katholieke broederschap. Er zal nog onderzocht worden of de splintergroep de naam 'katholiek' juridisch gezien wel mag dragen. (TZ 29/11, 26, 29/12/07)

Twee wrede nonnen kiezen het hazepad

Twee anglicaanse nonnen namen de benen nadat zij door Medicare uit Ndola waren beticht van kindermishandeling in Rehoboth Convent weeshuis, 80 km ten zuiden van Mkushi Boma. *Human Rights Commission* (HRC) commissaris Godfridah Sumaili, bezocht het weeshuis na de klacht van Medicare en stelde wangedrag van de 72- en 80-jarige nonnen Dorothy en Jane vast. De kinderen kregen ondanks de financiële steun uit Schotland, de laatste vijf jaar veel te weinig eten en kleding, terwijl hen medische behandeling werd onthouden. De nonnen waren fervente bierdrinkers en trokken zich liever met hun honden terug in de kapel om video's te bekijken. De kleding, bestemd voor de kinderen, verdween of werd verbrand en de enige auto werd verkocht. De oudjes gingen er met het geld vandoor.

Veel kinderen waren door jarenlang voedseltekort ondervoed. De leiding van het huis werd overgedragen aan de Zambiaanse Prudence Kunda. Zowel de kinderen als de medewerkers haalden opgelucht adem na deze jarenlange tirannie van de oude nonnen. Minister van *Community Development*, Catherine Namugala, riep in december de Anglicaanse kerk op om de nonnen terug te brengen naar Zambia, zodat ze voor hun wandaden kunnen worden berecht.

(TZ 16,21/11/07, P 28/12/07)

Nederlandse Ondernemer in Zambia

Limo Hire Zambia Ltd.

Bijdrage van Hans Sportel

Ontstaan van het autoverhuurbedrijf

Mijn in 2003 opgerichte bedrijf is eigenlijk geëvolueerd vanuit mijn hobby.

Ik ben in 1987 met mijn vrouw Gea in Zambia terecht gekomen, nadat ik mijn studie aan de Tropische Hogere Landbouwschool had afgerond. Gedurende 15 jaar heb ik als manager in de grootschalige commerciële landbouw gewerkt. Na die periode werd het tijd om iets voor mijzelf te beginnen; het liefst in Zambia, omdat we dit een heerlijk land vonden vanwege het vriendelijke klimaat, de gemoedelijke bevolking en de relatieve politieke stabiliteit. Een eigen landbouwbedrijf zou een logische volgende stap geweest zijn, maar helaas moesten we om medische redenen dicht bij Lusaka wonen, waar goede landbouwgrond schaars en duur is. Het autoverhuren bleek uiteindelijk mijn beste kans op een eigen bedrijf te zijn. Ik heb altijd een zwak gehad voor klassieke auto's en had gedurende mijn verblijf in Zambia een kleine collectie opgebouwd. Om deze hobby een beetje te kunnen betalen huurde ik zo nu en dan wat van deze auto's uit. Met name de Rolls Royce uit mijn collectie werd vaak gevraagd. Vanuit dit idee is de bedrijfsnaam Limo Hire ontsproten.

Start van het bedrijf

In Zambia is het niet zo moeilijk om een bedrijf te starten. Je hoeft niet zo veel vergunningen en diploma's te hebben als in Nederland. Vanwege ons langere verblijf in Zambia hadden we bovendien reeds een permanente verblijfsvergunning kunnen krijgen. Dit maakte het starten van het bedrijf veel eenvoudiger.

Aanvankelijk reden we alleen trouwerijen en andere functies maar steeds vaker kregen we ook aanvragen voor moderne auto's.

Ik had geen enkele ervaring met deze tak van de toeristensector en dus ook geen inzicht in de markt. Ik heb ervoor gekozen om geleidelijkaan van alle categorieën auto's een exemplaar te kopen. Een vrachtwagentje, sedan, station wagon, 4x4-auto's, minibusjes, etc. Op deze manier kon ik de markt aftasten. Het bleek dat de 4x4 wagens en de kleine sedans het erg goed deden in de verhuur. Mijn auto's waren altijd wagens die ik tweedehands uit Japan haalde. Een gloednieuwe volwassen 4x4 kost hier ongeveer US\$ 100.000 en om daar nu een wildvreemde onervaren huurder mee de bush in te sturen leek mij niet zo'n goed idee. De import van gebruikte auto's uit Japan was een prima compromis. Deze zijn altijd uitstekend onderhouden en kosten slechts een fractie van een nieuwe. We begonnen met 5

Een deel van het wagenpark

auto's en zitten eind 2007 op 30 stuks. Onze clientèle bestaat aan de ene kant uit internationale toeristen die veelal via onze website binnenkomen. De rest van de klanten huren auto's voor hun werk. Dit zijn bijvoorbeeld bedrijven, NGO's, ambassades, mensen op korte missies etc. Deze laatste groep huurt veelal een auto met chauffeur.

Startkapitaal

Een groot probleem bij het opstarten van het bedrijf was het vinden van voldoende startkapitaal. Het lenen van geld in Zambia was met rentepercentages van tussen de 15 en 20% in 2003 een zeer dure aangelegenheid. Bovendien wilden de commerciële banken tweedehands auto's niet als onderpand voor een lening accepteren. Ik heb toen voor de lange conservatieve weg moeten kiezen: alleen met de gemaakte winst uitbreiden. Om die winst te maximaliseren moesten we erg op de kleintjes letten. Geen grote uitgaven aan mooie kantoren, promotiemateriaal en personeel. Ik deed alles zelf vanuit ons eigen huis. Het enige personeel dat ik had waren de chauffeurs en een monteur, allemaal lokaal aangetrokken.

Mijn bedrijf in de economische groeiperiode van Zambia

Sinds een paar jaar draait de Zambiaanse economie erg goed. Hoge koperprijzen en een favouriet land voor donoren hebben gezorgd dat er relatief veel geld in omloop is. Dit heeft tot gevolg gehad dat het hebben van een auto niet langer een luxe voor enkele uitverkorenen is. Voor ons had deze ontwikkeling twee gevolgen.

In de eerste plaats had het snel groeiende autopark tot gevolg dat ook het aantal winkels met auto-onderdelen snel groeide,

Hans Sportel voor een van zijn limo's

waardoor het minder moeilijk werd om onze auto's op de weg te houden. De keerzijde van de aantrekkende

economie was echter dat veel mensen zich meerder auto's konden veroorloven, waardoor de clandestiene autoverhuurmarkt snel groeide. Bedrijfsjes kochten een paar Japanse auto's en gingen aan de slag. Veelal onverzekerd, ongeregistreerd en zonder het betalen van belasting hebben deze bedrijven een deel van de lokale verhuurmarkt kunnen veroveren omdat ze hun tarieven beduidend lager konden houden. Bovendien werkt de marketing van lokale autoverhuur veelal via de 'ons-kent-ons' methode. De ene Zambiaan speelt de andere de bal toe en houdt daar dan een beetje geld aan over. Als het om grotere (overheids-) contracten gaat dan hebben de overheidsdienaren, die vaak belastingvrij auto's kunnen importeren, zelf vaak hun eigen verhuurbedrijfje dat in de behoefte voorziet. Dat corruptie een grote rol speelt bij het binnenslepen van contracten is natuurlijk geen verrassing.

Toekomststrategie

In de komende jaren is het plan ons wagenpark niet verder te laten groeien. We gaan onze concurrentiepositie verbeteren door een betere service te bieden dan de 'fly by night'-bedrijven. De staat van onderhoud van ons wagenpark is daarbij de spil. Om dat te kunnen realiseren heb ik besloten een Nederlandse monteur met voldoende opleiding en ervaring aan te trekken. We gaan nu proberen potentiële en bestaande huurders ervan te overtuigen dat het zaken doen met een degelijk bedrijf grote voordelen heeft.

Zie voor meer informatie: www.limohire-zambia.com.

Email: limohire@zamnet.zm

Gelezen

Ben Schulte

AOC OOST naar Zambia

Twaalf vmbo-leerlingen gaan 8 juli drie weken met drie begeleiders vanuit Almelo (AOC Oost) naar Zambia. In de omgeving van Livingstone wordt gewerkt aan de bouw van een school en aan het Elephant Pepper project, bedoeld om met peperverbouw de dreiging van olifanten weg te halen en een inkomstenbron te bieden. Ook helpen de leerlingen op een lokale school met sport-coaching en naschoolse opvang.

Het contact met Zambia is gelegd via "Activity International" en "African Impact". Onder de leerlingen was grote belangstelling, maar via een motivatiebrief en een sollicitatiegesprek zijn de ontwikkelingswerkers geselecteerd.

Op dit moment wordt er vooral gewerkt om sponsors te krijgen. In de week van 24 maart is er een actieweek op school. Zie verder www.aochelptzambia.nl.

(Vakblad Groen Onderwijs 6/2/08)

Boerenzwaluwproject in Zambia

Sinds oktober 2007 verblijft Bennie van de Brink, uit Noordeinde, in Zambia. Daar verricht hij onderzoek naar de

boerenzwaluwen in Afrika. De boerenzwaluw verblijft van eind oktober tot eind maart en begin april in Zambia. Eind maart - begin april vliegt hij, in navolging van de boerenzwaluw, terug naar Nederland.

Het project is opgezet door Vogelbescherming Nederland. De boerenzwaluw staat op de lijst van bedreigde diersoorten. Om deze vogel te behouden zijn er in 2007 verschillende projecten in Nederland en Zambia gestart om aandacht te vragen voor de boerenzwaluw. één van deze projecten is dit boerenzwaluwproject. In Zambia wordt onderzoek gedaan naar de overwintering van de boerenzwaluw in Afrika. Onder leiding van Bennie voeren 2 studenten van de Universiteit van Wageningen, Sjoerd Duijns en Jacintha van Dijk, onderzoek uit naar de overwintering van de boerenzwaluw in Afrika.

Via de volgende website is het mogelijk om op de hoogte te blijven van het boerenzwaluwproject in Zambia:

www.boerenzwaluw.nl

(www.oldebroek.nl, 19/2/08)

Chinees vuurwerk in Zambia

Mister Li sluit wereldwijd oliedeals, legt pijpleidingen aan, bouwt ziekenhuizen en exploiteert bedrijven. Hij is hét gezicht van de snelst groeiende macht ter wereld: China. In de serie 'Looking for Mr. Li' berichten vier verslaggevers van de Wereldomroep en de VPRO de komende vier maanden over de zon- en schaduwkanten van globalisering. Met de Chinese expansie als rode draad. In Zambia, Venezuela, de VS en India gaan zij op zoek naar Mr. Li

(www.zambia.pagina.nl; Radio Nederland Wereldomroep, 13-02-2008)

Sport

Ben Schulte

Het Nationale Voetbalteam

Ghana 2008

In het toernooi om de Africa Cup in Ghana (eind januari) kwam het nationale team niet verder dan de poule-wedstrijden.

Het Zambiaanse team, zonder de geblesseerde Mbesuma, begon de eerste wedstrijd goed door met 3-0 van Soedan te winnen en kwam zo aan de leiding in groep C. Het eerste doelpunt in die wedstrijd viel al in de derde minuut.

Kameroen vernedert Zambia

De tweede wedstrijd tegen Kameroen verliep desastreus en werd verloren met 5-1. Op de openingstreffer van Geremi uit een vrije trap was weinig af te dingen, maar de overige treffers kreeg Kameroen door gepruts in de Zambiaanse defensie op een presenteerblaadje aangeboden. Pas in de slotfase deed Zambia via Chris Katongo iets terug. De fans reageerden later in de pers met afschuw en eisten het terugtrekken van de technische staf onder leiding van Patrick Phiri ten gunste van een buitenlandse coach.

Zambia holds Egypt

Alleen via winst met grote cijfers in de laatste wedstrijd tegen titelverdediger Egypte zou Zambia nog een theoretische kans hebben gehad om verder te komen. Het werd echter gelijkspel, 1-1, en Kameroen won van Soedan, waardoor Kameroen en Egypte verder gingen en Zambia en Soedan uitgeschakeld waren.

De volgende uitdaging wordt het wereldkampioenschap van 2010 in Zuid Afrika, waarvoor de kwalificatiewedstrijden in juni beginnen. Zambia is daarvoor ingedeeld in een poule met Togo, Eritrea en Swaziland. De eerste vier wedstrijden zijn in de eerste weekends van juni met de eerste

(uit)wedstrijd meteen al tegen de grootste rivaal Togo. In september en oktober zijn de laatste duels. De wedstrijden gelden tevens voor kwalificatie voor het volgende Africa Cup toernooi in 2010, in Angola.

(P,TZ 24,28/12/07, 24,27/1; 1/2/08; www.ghanacan2008.com; eurosport 23,26,27,30/01/08)

Rainford Kalaba tijdens het Cosafa-toernooi in 2005

Speler van het jaar 2007

Rainford Kalaba is speler van het jaar 2007 en topscorer geworden.

Hij had ook de meest ongedisciplineerde speler kunnen worden met de meeste gele en rode kaarten, maar bij de uitreiking van de prijzen beloofde hij beterschap. (TZ 15/12/07)

U20

Zambia U-20 booted out

Het voetbalteam voor spelers onder de 20 heeft niet eens de halve finale van het COSAFA toernooi bereikt door te verliezen (1-2) van Namibië. Deze uitslag was ronduit teleurstellend; na de veelbelovende deelname aan de wereldkampioenschappen in Canada had men op meer gerekend. De andere uitslagen: 1-1 tegen Angola; 7-1 winst tegen Seychellen. (TZ 6/12/07)

Uitzendrechten

De FAZ heeft een 4-jarig contract van US\$ 2,7 mln getekend met Supersport voor uitzendrechten. Alle 16 eredivisieclubs krijgen jaarlijks US\$25.000.

Overigens hebben de Zambianen niet via de gewone ZNBC-televisie de wedstrijden om de Africa Cup kunnen zien, omdat ZNBC de uitzendrechten van US\$1,5 mln niet kon opbrengen. Alleen via satelliettelevisie waren de wedstrijden in Zambia te volgen (en in Europa via Eurosport, BS) (TZ15/11/07; allafrika.com 17jan08)

Ben Bamfuchile

De kortgeleden opgestapte bondscoach van Namibië, Ben Bamfuchile, is eind december vrij onverwachts overleden tijdens een vakantie in zijn geboorteland Zambia. De 47-jarige Bamfuchile overleed in Kitwe aan een acute ziekte.

"Het is een zware slag voor ons land. Bamfuchile was de eerste Zambiaanse trainer die erin slaagde een ander land te plaatsen voor de Afrika Cup", aldus de woordvoerder van de voetbalbond. Met Bamfuchile als bondscoach plaatste Namibië zich in september voor de tweede keer in de geschiedenis voor de eindfase van de Afrika Cup. De Nederlander Arie Schans volgde begin december Bamfuchile op als hoofdcoach van het Namibische nationale team.

(www.fcupdate.nl 29/12/07)

2011 Games

David Diangamo is voorzitter geworden van het organisatiecomité van de All-Africa Games van 2011 in Zambia. Het comité heeft een budget van K 415 mln. Voor de Spelen zelf heeft de regering al K 446 mld als eerste bijdrage opzij gezet. Met het boren van bodemmonsters is de bouw van het stadion met een capaciteit van 40.000 in Ndola begonnen. De werkzaamheden zullen twee jaar in beslag nemen. Voor het eerst is rugby (7-tallen) aan de lijst toegevoegd.

(TZ 25/11; 7,10/12/07)

Boksen

Er was alleen geld om de boksers Hastings Bwalya and Evans Chungu uit te zenden naar het Olympisch kwalificatietoernooi in Algerije, eind januari. *Boxer Bwalya qualifies*. Met een bronzen medaille in dit toernooi plaatste de licht-weltergewicht Bwalya zich voor Beijing. Voor Chungu en andere boksers is nog een kans bij het tweede kwalificatietoernooi in Namibië, eind maart.

Esther Phiri op de weegschaal

Mwanawasa hails Esther Phiri Schaken

Zoals al gemeld behield Esther Phiri haar titel in het supervedergewicht door winst op Belinda Lauracuenta tijdens een gevecht in Lusaka op 1 december. De president heeft haar daarmee nadrukkelijk gecompimenteerd.

(P 28, 31/1/08; TZ 2,27/12/07; 2/2/08)

Judo

Tijdens een Gemeenebest-toernooi in Mauritius wonnen Zambiaanse judoka's drie bronzen en een gouden medaille. De gouden plak was voor veteraan Wakunguma Shapa, die ook voorzitter van de Zambiaanse judo-bond is.

(TZ 28/1/08)

Vooral een goede ervaring: in het Afrikaans junior-schaaktoernooi heeft het 7-koppige Zambiaanse team het rond de jaarwisseling in Malawi redelijk gedaan. Gillan Bwalya haalde het beste resultaat met 5 punten uit 9 wedstrijden en werd daarmee zevende bij de jongens. Het 16-jarige talent Hlanganiso Gondwe kwam met 3 punten niet verder dan plaats 17. Bij de meisjes was Epah Tembo met 5,5 punten op plaats 4 de beste Zambiaanse.

(TZ 27/11/07; www.fideonline.com)

Het NIMD en de Grondwetgevende Vergadering

Martin van Vliet

Het NIMD in Zambia

Het Nederlands Instituut voor Meerpartijen Democratie (NIMD) is opgericht door de Nederlandse politieke partijen en ondersteunt politieke partijen in zo'n 15 landen bij het versterken van hun democratie. In Zambia ondersteunt de NIMD het *Zambian Centre for Inter-Party Dialogue (ZCID)*. Deze organisatie waarin alle politieke partijen vertegenwoordigd zijn, streeft naar een verdieping van de meerpartijen democratie. Zo werden door het ZCID in aanloop naar de verkiezingen van 2006 regionale debatten georganiseerd tussen politici en de bevolking, stelden politici gezamenlijk een ethische code op en werden honderden lokale partijvertegenwoordigers getraind tot verkiezingswaarnemer.

Ook was het het ZCID, dat de impasse rond de instelling van een *Constitutional Assembly* doorbrak met een compromisvoorstel dat leidde tot de instelling van de *National Constitutional Conference (NCC)*.

Controverse rond sociaaleconomische rechten bedreigt de legitimiteit van de NCC

Na een periode van voorbereiding zal de NCC in april echt van start gaan. Er zijn twaalf thematische commissies ingesteld waarin de belangrijkste onderwerpen uit de grondwet besproken zullen worden. Na ruim een jaar moet de nieuwe grondwet (in ieder geval deels) in een referendum aan de bevolking worden voorgelegd. Of de bevolking deze zal accepteren, is nog maar de vraag. Daarom is het van groot belang dat zoveel mogelijk groepen uit de samenleving erbij betrokken zijn. Jammer dus dat de kerken zich tegen de NCC keerden. Met name hun ondervertegenwoordiging in de NCC en de angst dat daardoor juridisch afdwingbare sociaaleconomische rechten niet in de nieuwe grondwet zullen worden opgenomen, vormden de basis voor hun uiteindelijke boycot. Zij sleepten daarin (een deel van) Michael Sata's Patriotic Front mee, die de politieke steun van de Katholieke erk wil behouden. Naast de boycot van enkele belangrijke actoren, is ook de zwakke link tussen de grondwetgevende raad en de bevolking nog een punt van zorg.

Aankomende activiteiten van het ZCID

In aanloop naar de thematische discussies van de NCC organiseert het ZCID diverse voorbereidende expert-bijeenkomsten. Experts uit eigen land en uit diverse buurlanden zullen informatie verschaffen over verschillende politieke stelsels, kiessystemen, decentralisatie modellen en zeker ook van manieren waarop omgegaan kan worden met sociaaleconomische rechten in een grondwet. De Zuid-Afrikaanse grondwet biedt in dit verband zeker mogelijke aanknopingspunten die de Zambiaanse kerken en politici dichter bij elkaar kunnen brengen.

Daarnaast is het ZCID momenteel in overleg met een groot aantal maatschappelijke organisaties om middels theaterstukken, mediaprogramma's en regionale debatten het komende jaar een link te verzorgen tussen de grondwetgevende raad en de rest van het land.

Het worden spannende tijden. De NCC verkeert nog niet bepaald in rustig vaarwater. Met name door een juiste aanpak van de sociaaleconomische rechten kan het grondwetsherzieningsproces weer op koers komen.

Voor meer informatie zie: www.nimd.org.

Werkgroep Zambia

Het bestuur

Nieuwsbrief gaat door

We gaan in ieder geval nog een jaar door met de Zambia Nieuwsbrief, want het team van redacteurs is inmiddels versterkt. Bovendien is de werkwijze wat aangepast, waarvan u als lezer een klein beetje merkt doordat onze redacteurs niet meer anoniem zijn en doordat een bredere manier van bronvermelding gegeven wordt.

Oproep

We hebben tot nu steeds alleen opgeroepen om als redacteur mee te doen. Echter, door onze andere manier van werken en meer actief op internet te zijn, doen we deze keer een andere oproep. We zoeken een 'digitale knipper': iemand die handig is op internet en die van verschillende sites informatie haalt (opzoeken en selecteren) om die naar de themaredacteurs door te spelen.

Verder zou de website www.werkgroepzambia.nl ook een belangrijker rol moeten gaan spelen. Heb je daar goede ideeën over en heb je voldoende tijd om regelmatig de site bij te werken dan ben je van harte welkom als webmaster.

Meld je, als één van deze twee vrijwilligersbanen je aanspreekt. Natuurlijk betekent dit niet dat je niet ook van harte welkom bent als je je toch liever als themaredacteur wil aanmelden, maar dat spreekt vanzelf.

Van de penningmeester

In 2007 hebben 434 abonnees de ZNB ondersteund. Totaal is € 5627,55 gedoneerd. Daarmee konden alle kosten worden gedekt. Om giften aftrekbaar te maken moet tegenwoordig een instelling door de belastingdienst als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) worden aangewezen. Voor de Stichting Werkgroep Zambia is de aanvraag gedaan en we verwachten geen problemen.

Dit jaar gelden dezelfde donatie-adviezen: € 12,50 voor Nederland en € 17,- voor het buitenland. Meer is welkom. U vindt bijgaand de acceptgiro. Alvast bedankt.

Mukambi Safari Lodge

Agenda

Lottie van Zwol

Vanaf 3 maart: Van Amstelveen naar Afrika

De nieuwe serie van zes afleveringen over Mukambi Safari Lodge met de titel: "Het roer om: Van Amstelveen naar Afrika" is vanaf maandag 3 maart om 22.25 uur (RTL4).

20 juni Zomerconcert

Het Zomerconcert van St Francis' Hospital wordt dit jaar op 20 juni gehouden, zoals vanouds in de tuin van het restaurant 'Rust Wat' in Blaricum. Dit jaar Lars Wouters van den Oudenwajer (klarinet) en Pauline Ostenrijk (hobo) met het Collegium Instrumentale Brugense o.l.v. I. van Meylemans. Zie www.zomerconcert.nl.

29 juni Wereldfestival Meerlo-Wanssum.

Op 29 juni 2008 wordt door de gemeente en Stichting SOS-Meerlo-Wanssum bij Venray weer een kleurrijk wereldfestival gehouden. Dit jaar staat het festival in het teken van Zambia ten behoeve van scholenbouw in het dorpje Kalundu View.

Colofon

Aan dit nummer werkten mee:

Dietje van Andel (Wageningen)
Chris Cornelisse (Enschede)
Jan Kees van Donge (Den Haag),
Arie Glas (Wageningen),
Marleen Kramer en
Hans Konig (Wageningen),
Martine Koopman (Rotterdam)
Bart van Lavieren (Randwijk),
NL-Ambassade (Lusaka)
Esther Scheers (Groningen)
Ben Schulte (Westervoort),
Edwin Schulte (Arnhem),
Hans Sportel (Lusaka)
Marjo Spronk (Mariahout)
Anneke Veen (Cadier en Keer),
Martin van Vliet (Amsterdam)
Jelske van der Wal (Hellum),
Lottie van Zwol (Almere)

Druk: Van Gils, Wageningen

De Zambia Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Zambia en verschijnt 4 keer per jaar. U ontvangt het blad middels een donatie van minimaal € 12,50 (of € 17,- in het buitenland).

U kunt dit bedrag overmaken op gironummer 44 73 757 tnv Werkgroep Zambia te Wageningen website : www.werkgroepzambia.nl

Donateursadministratie:

Albardaweg 107, 6702 CW
Wageningen; e-mail:

info@werkgroepzambia.nl

Dit adres is voor nieuwe donateurs, adreswijzigingen of om de ZNB digitaal te ontvangen (enkele Mb's)

Redactieadres:

Marleen Kramer,
Leonard Roggeveenstraat 49,
6708 SL Wageningen,

info@werkgroepzambia.nl

Infoteam Zambia: vragen over Zambia: p/a Lottie van Zwol, Nijvergouw 38, 1352 CD Almere, tel 036-5355007, e-mail:

info@werkgroepzambia.nl

ISSN: 1380-8915 nr 121